

**ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ**

**ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΟΥ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ
1996-1997**

ΑΘΗΝΑ 1996

Περιεχόμενα

Το Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών	5
Προσωπικό του Τμήματος	7
Το Πρόγραμμα Σπουδών	9
Ενότητες και Κύκλοι Μαθημάτων	13
Πρόγραμμα Μαθημάτων κατά Διδάσκοντα	15
Πρόγραμμα Μαθημάτων Τεταρτοετών.....	20
Πρόγραμμα Μαθημάτων κατά Ενότητες	21
Αναλυτική Παρουσίαση Μαθημάτων	27
Ενότητα 1: Παιδαγωγικής	27
Ενότητα 2: Ψυχολογίας	33
Ενότητα 3: Κοινωνικών Επιστημών	39
Ενότητα 4: Μεθοδολογίας και Επιστημολογίας	46
Ενότητα 5: Φυσικών Επιστημών	50
Ενότητα 6: Αισθητικής Αγωγής	53
Ενότητα 7: Γενικής Παιδείας	60
Ενότητα 8: Ξένων Γλωσσών	64
Ενότητα 9: Πρακτικών Εφαρμογών	65
Ενότητα 0: Μαθήματα εκτός συγκεκριμένης ενότητας	67
Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών	69

Το Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Αθηνών

Τα πρώτα πανεπιστημιακά Παιδαγωγικά Τμήματα ιδρύθηκαν με το νόμο 1268/82, παρ. 46, στα Πανεπιστήμια Αθηνών, Θεσσαλονίκης, Πατρών, Ιωαννίνων, Θράκης και Κρήτης. Αλλά η οργάνωση και η έναρξη της λειτουργίας τους πραγματοποιήθηκαν σταδιακά, αρχίζοντας από το έτος 1984-1985. Το Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Αθηνών άρχισε να λειτουργεί το 1987-88 και οι πρώτοι φοιτητές του αποφοίτησαν το 1991.

Η οργάνωση και η λειτουργία των Παιδαγωγικών Τμημάτων διέπονται από το Π.Δ. 320/83 και το ν. 1268/82.

«Τα Παιδαγωγικά Τμήματα έχουν στα πλαίσια του άρθρου 1 παρ. 2 του Ν. 1268/82 ειδικότερα ως αποστολή:

α) Να καλλιεργούν και να προάγουν τις Παιδαγωγικές Επιστήμες με την ακαδημαϊκή και την εφαρμοσμένη διδασκαλία και έρευνα.

β) Να παρέχουν στους πτυχιούχους τους τα απαραίτητα εφόδια που θα εξασφαλίζουν την άρτια κατάρτισή τους για την επιστημονική και επαγγελματική τους δραστηριότητα.

γ) Να συμβάλλουν στην εξύψωση του επιπέδου και στην κάλυψη των αυξανόμενων αναγκών της Εκπαίδευσης σε ό,τι αφορά σε ζητήματα Παιδαγωγικής.

δ) Να συμβάλλουν στην αντιμετώπιση και επίλυση παιδαγωγικών προβλημάτων εν γένει» (άρθρο 2 του Π.Δ. 320/83).

«1. Τα Παιδαγωγικά Τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης και τα Παιδαγωγικά Τμήματα Νηπιαγωγών χορηγούν αντίστοιχα πτυχία, τα οποία παρέχουν στους κατόχους τους τη δυνατότητα να διορίζονται ως εκπαιδευτικοί λειτουργοί σε σχολεία δημοτικής εκπαίδευσης και σε νηπιαγωγεία αντίστοιχα.

2. Τα σχετικά με το πρόγραμμα και τον κανονισμό σπουδών, καθώς και τα σχετικά με τις μεταπτυχιακές σπουδές, καθορίζονται με βάση τις ισχύουσες για τα αντίστοιχα ΑΕΙ διατάξεις. Ο ελάχιστος αριθμός εξαμήνων που απαιτούνται για τη λήψη του πτυχίου είναι οκτώ» (άρθρο 3 του Π.Δ. 320/83).

Η βασική λειτουργική ακαδημαϊκή μονάδα είναι το *Τμήμα*, το οποίο καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο μιας επιστήμης και χορηγεί ενιαίο πτυχίο, το οποίο όμως μπορεί να έχει κατευθύνσεις ή ειδικεύσεις. Τμήματα τα οποία αντιστοιχούν σε συγγενείς επιστήμες συγκροτούν μια *Σχολή*. Το Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών λειτουργεί ως αυτοτελές Τμήμα και όχι ως Σχολή.

Τα όργανα Διοικήσεως του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών, σύμφωνα με το νόμο 1268/82, είναι: η *Γενική Συνέλευση* (Γ.Σ.) και ο *Πρόεδρος* με τον *Αναπληρωτή* του (η θέση του Αναπληρωτή Προέδρου θεσμοθετήθηκε με το ν. 1566/85). Ο Αναπληρωτής Πρόεδρος αναπληρώνει τον Πρόεδρο, όταν αυτός λείπει, απουσιάζει ή κωλύεται.

Η Γενική Συνέλευση συγκροτείται από όλα τα μέλη του Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) όλων των βαθμίδων (δηλ. Καθηγητές, Αναπληρωτές Καθηγητές, Επίκουρους Καθηγητές και Λέκτορες), και από φοιτητές, οι οποίοι συμμετέχουν σε ποσοστό 50% των μελών Δ.Ε.Π.

Η Γενική Συνέλευση ασκεί τις αρμοδιότητες που προβλέπει ο ν. 1268/82 (αρ. 8, παρ. 2ε). Σε γενικές γραμμές αποφασίζει για θέματα, όπως είναι το πρόγραμμα σπουδών και ο κανονισμός σπουδών, οι αναθέσεις διδασκαλίας, τα συγγράμματα, η κατανομή πιστώσεων, προκηρύξεις κενών θέσεων μελών Δ.Ε.Π., και για κάθε άλλο θέμα που μπορεί να απασχολήσει το Τμήμα.

Ο Πρόεδρος συγκαλεί τη Γ.Σ., καταρτίζει την ημερήσια διάταξη της και προεδρεύει στις εργασίες της. Εισηγείται στη Γ.Σ. για τα διάφορα θέματα της αρμοδιότητάς της, τηρεί μητρώα επιστημονικής δραστηριότητας κάθε μέλους του Δ.Ε.Π., μεριμνά για την εφαρμογή των αποφάσεων της Γ.Σ., συγκροτεί επιτροπές για τη μελέτη και διεκπεραίωση συγκεκριμένων θεμάτων και προΐσταται των υπηρεσιών του Τμήματος.

Το ανώτερο συλλογικό όργανο του Πανεπιστημίου είναι η Σύγκλητος. Στη Σύγκλητο συμμετέχουν δύο εκλεγμένοι εκπρόσωποι του Τμήματος: ένα μέλος του Δ.Ε.Π., που εκλέγεται (μαζί με τον αναπληρωτή του) από το σύνολο των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος και ένας εκπρόσωπος των φοιτητών.

Το Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, ως σχετικά νεοσύστατο, δεν έχει *Ειδικούς Μεταπτυχιακούς Υποτρόφους* (Ε.Μ.Υ.), έχει μόνο ένα μέλος *Ειδικού Διοικητικού Τεχνικού Προσωπικού* (Ε.Δ.Τ.Π.). Η σύνθεσή του δεν απαιτεί τη λειτουργία *Διοικητικού Συμβουλίου*.

Το σχετικά νεοσύστατο Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Αθηνών δεν διαιρείται ακόμα σε Τομείς.

Προσωπικό του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών

1. Εκλεγμένη Διοίκηση

Πρόεδρος: Θάλεια Δραγώνα, Καθηγήτρια

Αναπληρωτής Πρόεδρος: Όλγα Μαράτου, Αναπλ. Καθηγήτρια

Εκπρόσωποι φοιτητών: Τσιώλη Κωνσταντίνα, Πέτρου Μαρία, Τόμπου Αγγελική, Καπόλα Παγώνα, Ντζιφέρη Ειρήνη, Ζιώγα Σοφία, Γκούσκου Αγγελική, Τόλη Καλλιόπη

Εκπρόσωποι μεταπτυχιακών φοιτητών: Κιούση Σταυρούλα, Σκούρος Χρίστος, Αποστολάρα Κωνσταντίνα

Εκπρόσωπος Ε.Δ.Τ.Π.: Αθηνά Γαργαροπούλου-Μακαρώνα

2. Προσωπικό Γραμματείας

Γραμματέας: Ανδριανή Χαρλαύτη,

Θέμις Ζυγούρη-Αναστασιάδου

Παναγιώτης Κούτρας (προσωρινός)

Ευγενία Γεωργίου

Αθανασία Χαλαζωνίτη

Ειρήνη Παπάρα

3. Προσωπικό Ε.Δ.Τ.Π.

Αθηνά Γαργαροπούλου-Μακαρώνα

4. Προσωπικό Δ.Ε.Π. του Τμήματος

Καθηγητές:

Γιάννης Παπακώστας

Μαρία Ηλιού

Άννα Φραγκουδάκη

Θάλεια Δραγώνα

Γίτσα Πολυδωρίδη-Κοντογιαννοπούλου

Αναπληρωτές Καθηγητές:

Όλγα Πανοπούλου-Μαράτου

Ευγενία Κουτσουβάνου

Μαρία Μαλικιώση-Λοΐζου

Κώστας Χρυσάφιδης

Λουίζα Κακίση-Παναγοπούλου
Δήμητρα Μακρυνιώτη

Επίκουροι Καθηγητές:
Γεράσιμος Κουζέλης
Ευγενία Φλογαίτη
Αθηνά Ζώνιου-Σιδέρη
Βασιλική Πάτσιου
Αλεξάνδρα Κορωναίου

Λέκτορας:
Χρύση Σταματοπούλου-Ιγγλέση

5. Άλλοι διδάσκοντες

Αλεξάνδρα Ανδρούσου
Κανέλλα Ασκούνη
Άννα Βιδάλη
Γεώργιος Γαλάντης
Βασίλειος Γιαλαμάς
Βασιλική Γρηγοροπούλου
Αλέξης Δημαράς
Παρασκευή Ζαμπέτα
Σωτηρία Λουκούμη
Σουλτάνα Μαντόγλου
Μαρία Νασιάκου
Φυλλιώ Νικολούδη
Χριστίνα Ντεπιάν
Ευθυμία Παγκράτη
Αντιγόνη Παρούση
Ευφροσύνη Πλεξουσάκη
Παναγιώτης Πούλος
Ιωσήφ Σολομών
Αγγελική Τζάννε
Μαρία Τζεβελέκου
Νικόλας Τσαφταρίδης
Βασίλειος Τσεφλές

Το Πρόγραμμα Σπουδών

Το νέο Πρόγραμμα Σπουδών του Π.Τ.Ν., που ισχύει για όσους φοιτητές γράφτηκαν από το ακαδημαϊκό έτος 1994-95 και μετά, εισάγει μια συγκεκριμένη λογική.

Αποσκοπεί πρώτον στο να δώσει στους φοιτητές τη μέγιστη δυνατή ελευθερία επιλογής των μαθημάτων που θα διαλέξουν και κατά συνέπεια των διδασκόντων με τους οποίους θα συνεργαστούν και της ειδίκευσης την οποία μπορούν να έχουν κατά τη διάρκεια των προπτυχιακών τους σπουδών. Με το νέο πρόγραμμα οι φοιτητές αναλαμβάνουν την ευθύνη συγκρότησης του δικού τους προγράμματος, βάσει των προσφερόμενων μαθημάτων και των απαιτήσεων που έχει το Τμήμα σχετικά με τις απαραίτητες γνώσεις των αποφοίτων του.

Αποσκοπεί δεύτερον στο να δώσει και στους διδάσκοντες αντίστοιχη ελευθερία επιλογής των μαθημάτων που θα διδάξουν και κατά συνέπεια την ευκαιρία να μεταβάλλουν και να εμπλουτίζουν το πρόγραμμα προσφερόμενων μαθημάτων.

Αποσκοπεί τέλος στο να δώσει στο Τμήμα και τη Γενική του Συνέλευση τη δυνατότητα απλούστερου και αποτελεσματικότερου σχεδιασμού σχετικά με την ανάπτυξη και αλλαγή του προγράμματος, το διδακτικό δυναμικό, τις κατευθύνσεις και ειδικεύσεις αλλά και τις μεταπτυχιακές σπουδές.

Το νέο Πρόγραμμα Σπουδών διακρίνει 9 ενότητες μαθημάτων, που αντανακλούν την πολύμορφη και διεπιστημονική κατάρτιση που απαιτείται σε σύγχρονες συνθήκες από τους παιδαγωγούς που ειδικεύονται στην πρώιμη παιδική ηλικία.

Κάθε μια από αυτές τις ενότητες υποδιαιρείται σε «κύκλους» μαθημάτων, που περιγράφουν κατά κανόνα ένα επιστημονικό αντικείμενο. Οι φοιτητές καλούνται για καθέναν από τους κύκλους αυτούς να καλύψουν έναν συγκεκριμένο αριθμό διδακτικών μονάδων, ανάλογα με τη βαρύτητα που έχει το αντίστοιχο επιστημονικό αντικείμενο στην προς απόκτηση παιδαγωγική κατάρτιση. Με ελάχιστες ειδικές εξαιρέσεις σε κάθε τέτοιο κύκλο προσφέρονται περισσότερα μαθήματα απ' όσα χρειάζονται για να καλυφθούν οι διδακτικές μονάδες, έτσι ώστε οι φοιτητές να μπορούν να επιλέξουν ελεύθερα ποιο μάθημα θα παρακολουθήσουν στο πλαίσιο ενός κύκλου. Έτσι, για παράδειγμα, για να αποφοιτήσει κανείς από το Π.Τ.Ν. θα πρέπει να έχει καλύψει τουλάχιστον 9 διδακτικές μονάδες Εξελικτικής Ψυχολογίας (κύκλος μαθημάτων της ενότητας Ψυχολογίας), αλλά το ποια από τα προσφερόμενα μαθήματα αυτού του κύκλου θα επιλέξει είναι δική του απόφαση (κατά κανόνα, εκτός των των πρακτικών εφαρμογών, ένα μάθημα αντιστοιχεί σε 3 διδακτικές μονάδες).

Οι ειδικές εξαιρέσεις στον κανόνα της πολλαπλής προσφοράς αναφέρονται σε εκείνα τα μαθήματα (συνήθως των εισαγωγικών κύκλων) τα οποία για λόγους στοιχειώδους προπαρασκευής και απόκτησης βασικών γνώσεων οργανώνονται από το Τμήμα συλλογικά και θεωρούνται τελείως απαραίτητα στην οικοδόμηση του «ατομικού» προγράμματος σπουδών.

Είναι επίσης πιθανόν, εξαιτίας των ελλείψεων σε διδακτικό προσωπικό ή και για λόγους συγκυριακούς (εκπαιδευτικές άδειες, αλλαγή προσφερόμενων μαθημάτων κλπ.) για μια περίοδο να μην προσφέρονται παρά τα ελάχιστα απαραίτητα για την κάλυψη των διδακτικών μονάδων μαθήματα, οπότε η δυνατότητα επιλογής των φοιτητών περιορίζεται.

Θα πρέπει όμως να σημειωθεί ότι η πιθανότητα αυτή μειώνεται επειδή οι φοιτητές μπορούν όχι μόνον να επιλέξουν το μάθημα, αλλά σε μεγάλο βαθμό και το πότε θα το παρακολουθήσουν – και είναι απίθανο επί 4 χρόνια να μην προσφέρονται περισσότερα από τα απαιτούμενα μαθήματα σε έναν κύκλο. Το Πρόγραμμα Σπουδών σημειώνει μόνο το *προτεινόμενο* εξάμηνο σπουδών στο οποίο κρίνεται ότι θα ήταν καλό οι φοιτητές να παρακολουθήσουν το μάθημα. Οι περιπτώσεις που ένα μάθημα κρίνεται απαραίτητο για την παρακολούθηση άλλων είναι σχετικά περιορισμένες και επομένως οι φοιτητές καλούνται να αποφασίσουν ανάλογα με τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες τους γύρω από το με ποια σειρά θα παρακολουθήσουν τι.

Η πρόταση εξαμήνου από την πλευρά του Προγράμματος Σπουδών δεν έχει όμως μόνον το νόημα της λογικά καταλληλότερης σειράς παρακολούθησης των μαθημάτων, ανάλογα με τη δυσκολία τους και την αλληλοσύνδεσή τους. Η Γενική Συνέλευση του Τμήματος επιδιώκει με αυτή την πρόταση, όχι μόνο να καθοδηγήσει τους φοιτητές αλλά και να τους διευκολύνει, καθώς η προσφορά σε μαθήματα δεν καλύπτει κάθε χρόνο όλες τις αναγκαίες διδακτικές μονάδες όλων των κύκλων. Όταν για παράδειγμα ένα μάθημα προτείνεται για τα πρώτα εξάμηνα καλό θα είναι να μην αφηθεί για το τέλος, γιατί μπορεί μια συγκεκριμένη χρονιά να μην προσφερθεί κανένα μάθημα του αντίστοιχου κύκλου με αποτέλεσμα ένας φοιτητής που δεν το έχει παρακολουθήσει να μην μπορεί να ολοκληρώσει τις σπουδές του κατά το εξάμηνο που προγραμματίζε. Η Γενική Συνέλευση του Τμήματος μεριμνά για την ύπαρξη επαρκούς προσφοράς και προτείνει εξάμηνο για τα μαθήματα ώστε να αποφεύγονται τέτοιου είδους προβλήματα. Αν βέβαια, για οποιονδήποτε λόγο, σε όλη την κανονική διάρκεια σπουδών δεν προσφερθούν μαθήματα που να καλύπτουν τις ελάχιστες υποχρεωτικές διδακτικές μονάδες ενός κύκλου, τότε οι φοιτητές απαλλάσσονται από την υποχρέωση κάλυψης των διδακτικών αυτών μονάδων.

Προσοχή θα πρέπει να δίνεται επίσης και στις ειδικές απαιτήσεις που πε-

ριλαμβάνονται στην αναλυτική παρουσίαση κάθε μαθήματος. Εκτός από τις περιπτώσεις που ένα μάθημα ή κάποιες ειδικές γνώσεις αναφέρονται ρητά ως προαπαιτούμενα για τη συμμετοχή σε κάποιο άλλο μάθημα, οι φοιτητές θα πρέπει να κρίνουν το «πότε κάνουν τι» και με βάση τις πραγματικές, ουσιαστικές προϋποθέσεις του κάθε μαθήματος, διαφορετικά ενδέχεται να αντιμετωπίζουν δυσκολίες παρακολούθησης και επιτυχούς συμμετοχής.

Αν οι φοιτητές συμπληρώσουν όλες τις κατά κύκλο απαιτούμενες διδακτικές μονάδες, διαθέτουν 146. Για να αποκτήσουν πτυχίο απαιτούνται συνολικά 162 διδ. μον. Τις υπόλοιπες 16 μπορούν να τις συμπληρώσουν επιλέγοντας μαθήματα από *οποιονδήποτε* κύκλο και οποιαδήποτε ενότητα θέλουν (εκτός των 9 ενοτήτων στο Πρόγραμμα περιλαμβάνεται και μία δέκατη ομάδα μαθημάτων που δεν εντάσσονται σε καμμία συγκεκριμένη ενότητα και από την οποία επίσης μπορούν να επιλέξουν μαθήματα για τις 16 αυτές διδ. μον.). Με την ελεύθερη αυτή επιλογή 5-6 μαθημάτων δίνεται η ευκαιρία στους φοιτητές να αποκτήσουν, αν το επιθυμούν, ενός είδους ειδίκευση, δίνοντας έμφαση σε κάποιο γνωστικό αντικείμενο ή κάποιο συγκεκριμένο ζήτημα.

Ενότητες και κύκλοι μαθημάτων υποχρεωτικής επιλογής

	Ελάχιστες υποχρεωτικές Διδακτικές μονάδες
1. Ενότητα Παιδαγωγικής	
1.0. Εισαγωγή	3
1.1. Παιδαγωγική θεωρία	9
1.2. Διδακτική	6
1.3. Εκπαίδευση και τεχνολογία	3
1.4. Ειδική αγωγή	3
2. Ενότητα Ψυχολογίας	
2.0. Εισαγωγή	3
2.1. Εξελικτική ψυχολογία	9
2.2. Κοινωνική ψυχολογία	6
2.3. Ψυχολογία ατομικών διαφορών και ψυχοπαθολογία	6
2.4. Εκπαιδευτική ψυχολογία	3
3. Ενότητα Κοινωνικών Επιστημών	
3.0. Εισαγωγή	3
3.1. Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης	9
3.2. Συγκριτική εκπαίδευση	3
3.3. Εκπαιδευτική πολιτική και ιστορία της εκπαίδευσης	3
4. Ενότητα Μεθοδολογίας / Επιστημολογίας	
4.0. Εισαγωγή	6
4.1. Τεκμηρίωση	3
4.2. Ποσοτικές μέθοδοι	3
4.3. Ποιοτικές μέθοδοι	3
5. Ενότητα Φυσικών Επιστημών	
5.1. Βιολογία	3
5.2. Περιβαλλοντική εκπαίδευση	3
5.3. Μαθηματικές και φυσικές έννοιες	3

Ελάχιστες υποχρεωτικές
Διδακτικές μονάδες

6. Ενότητα Αισθητικής Αγωγής	
6.1. Μουσική / Κινητική	3
6.2. Εικαστικά	3
6.3. Θέατρο	3
6.4. Κινηματογράφος, βίντεο, νέα μέσα	3
7. Ενότητα Γενικής παιδείας	
7.1. Λογοτεχνία	3
7.2. Παιδική λογοτεχνία	3
7.3. Ιστορία	3
7.4. Γλώσσα	3
7.5. Φιλοσοφία	3
8. Ενότητα Ξένων Γλωσσών (από παρεχόμενα μαθήματα ή αναγνωρισμένα διπλώματα)	6
9. Ενότητα Πρακτικών Εφαρμογών (ενιαία με τα μαθήματα που τις συνοδεύουν ανά 5 μονάδες)	20
0. Μαθήματα εκτός συγκεκριμένης ενότητας (ή μη επιλέξιμα για τη συμπλήρωση των επιμέρους ελάχιστων υποχρεωτικών διδακτικών μονάδων)	—
Σύνολο ελάχιστων υποχρεωτικών διδακτικών μονάδων	146
Διδακτικές μονάδες προς κάλυψη με ελεύθερη επιλογή (από οποιοδήποτε αντικείμενο ή ενότητα)	16
Σύνολο απαιτούμενων διδακτικών μονάδων	162

Πρόγραμμα μαθημάτων ακαδημαϊκού έτους 1996-97
κατά διδάσκοντα

Χειμερινό εξάμηνο	Εαρινό εξάμηνο
	Γιάννης Παπακώστας Νέα Ελλ. Φιλολογία I: Η γενιά του '80 [B]
Επιστημολ. & μεθοδολ. προσεγγίσεις στη Συγκριτική Εκπαίδευση I [Z]	Μαρία Ηλιού
Η γλώσσα ως επικοινωνία [Z]	Άννα Φραγκουδάκη Οι κοινωνικές παράμετροι της εκπαιδευτικής διαδικασίας [B]
Κοινωνιογλωσσικοί παράγοντες της επικοινωνίας [Z]	Θάλεια Δραγώνα
Εισαγωγή στη μεθοδολογία των Επιστημών του Ανθρώπου II [E]	Κοινωνικές και ψυχολογικές θεωρίες για την οικογένεια [H]
Εκπαιδευτική Πολιτική: Κοινωνιολ. ανάλ. της εκπ. πολ. & πρ. [E]	Γίτσα Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης: Κοιν. ανάλ. της ελλ. εκπαίδευσης [Δ]
	Μεθοδολογία της έρευνας στις Κοιν. Επ. έμφαση στις Επ. της Αγωγής [H]
Εξελικτική Ψυχολογία: Εισαγωγή, μεθοδολογία και γεν. ψυχ. θ. [Γ]	Όλγα Πανοπούλου-Μαράτου Διαταραχές των παιδιών της προσχολικής ηλικίας [H]
	Εξελικτική Ψυχολογία: Συναισθ. ανάπτυξη και αν. γλώσσας [Δ]
Παιδαγωγική της Διδασκαλίας I [E]	Ευγενία Κουτσουβάνου Παιδαγωγική της Διδασκαλίας IV [H]
Θεωρ. Εισαγωγή στα προγράμματα προσχ. εκπαίδευσης [A]	

Μαρία Μαλικιώση-Λοΐζου

Εισαγωγή στην Ψυχολογία [Α] Ψυχολογία της Εκπαίδευσης [Β]
Εφαρμοσμένη Συμβουλευτ. Ψυχολογία [Ζ]

Λουίζα Κακίση-Παναγοπούλου

Εισαγωγή στην Αισθητική Αγωγή. Εικαστική Αγωγή ΙΙ [ΣΤ]
Εικαστικές τέχνες [Α]

Εικαστική Αγωγή Ι [Ε]

Κώστας Χρυσάφιδης

Παιδαγωγική της Διδασκαλίας ΙΙΙ [Ζ] Παιδαγωγική της Διδασκαλίας ΙΙ [ΣΤ]
Προγραμματισμός και διδασκαλία ΙΙ [Δ]

Δήμητρα Μακρυνιώτη

Κοινωνιολογία της σχολ. τάξης [Ε] Κοινωνιολογία της παιδ. ηλικίας Ι [ΣΤ]

Παιδαγωγική θεωρία:
Κριτική Παιδαγωγική [Δ]

Γεράσιμος Κουζέλης

Εισαγωγή στις Κοινωνικές Επιστήμες [Α]
Γνώση και μάθηση [Ζ]

Ευγενία Φλογαΐτη

Περιβαλλοντική Αγωγή Ι [Γ] Στοιχεία Βιολογίας [Β]
Περιβαλλοντική Αγωγή ΙΙ [Δ]

Αθηνά Ζώνιου Σιδέρη

Μειονότητες: Παιδαγωγική της ένταξης [ΣΤ]
Ψυχολ., κοινων., παιδαγ. προσεγγίσεις [Ε]

Εισαγωγή στην Ειδική Αγωγή [Ζ]

Βασιλική Πάτσιου

Το παιδί στην πεζογραφία [Α] Το μυθιστόρημα της εφηβείας [Δ]

Η Παιδική Λογοτεχνία του 20ου αιώνα [ΣΤ]

Αλεξάνδρα Κορωναίου

Μεθοδολογία των Επιστ. του Ανθρώπου Κοινωνιολογία του ελεύθ. χρόνου [ΣΤ]
Η ανάλυση περιεχ. στις Κοιν Επ [Ε]

Εκπαίδευση και τεχνολογία [Α]

Χρύση Ιγγλέση

Φύλο και γυναικείες σπουδές [Β]

Μαρία Νασιάκου

Κλινική Ψυχολογία [Ε] Διαμόρφωση προσωπικότητας [Β]

Εφηβεία [Γ]

Βασίλης Γιαλαμάς

Μεθοδολογία των Επιστ. του Ανθρ.: Μεθοδολογία των Επιστημών του Ανθρ.:
Στατιστική [Ε] Ανάλυση δεδομένων με Η/Υ [ΣΤ]

Νικόλας Τσαφταρίδης

Μουσική και κινητική αγωγή Ι [Α] Μουσική και κινητική αγωγή ΙΙ [Β]

Κατασκευές μουσικών οργάνων Ι [Γ] Κατασκευές μουσικών οργάνων ΙΙ [Δ]

Εύη Ζαμπέτα

Η Εκπαιδευτική πολιτική στην προσχ. Κράτος και εκπαίδευση [ΣΤ]
και πρωτοβ. εκπ.: Συγκριτική διάσταση [Α]

Ιστορία των παιδαγωγικών ρευμάτων [Γ]

Εκπαίδευση στη νέα Ευρώπη
και κοινωνικά δικαιώματα [Η]

Άννα Βιδάλη

Παιδαγωγική θεωρία Ι [Α] Παιδαγωγική θεωρία ΙΙ [Β]

Κριτ. θεώρηση του Α.Π. του νηπιαγ. [Γ] Θεωρίες ανάγνωσης της αφήγησης [Δ]

Έφη Παγκράτη

Εικαστική Αγωγή, ΙΙΙ [Ζ] Εικαστική Αγωγή ΙV [Η]

Αλέξης Δημαράς

Ιστορία της νεοελληνικής εκπαίδευσης [Ε]

	Νέλλη Ασκούνη	
Στοιχεία τεκμηρίωσης επιστημονικών εργασιών [Γ]		
Ταυτότητες στην εκπαίδευση I [E]		Ταυτότητες στην εκπαίδευση II [ΣΤ]
	Γιώργος Γαλάντης	
Παιχνίδια και ασκήσεις θεατρικής έκφρασης [Ζ]		Θεατρικός αυτοσχεδιασμός - Θεατροποίηση και αφήγηση παραμυθιού [Η]
	Βασίλης Τσελφές	
		Κατασκευάζοντας έννοιες στις Φυσ. Επ. [ΣΤ]
		Η εξέλιξη των ιδεών στις Φυσ. Επιστ. [Δ]
	Χριστίνα Ντεπιάν	
Εισαγωγή στη χρήση φιλμ, βίντεο, φωτογραφίας [Α]		Καλλιτεχνικό εργαστήριο για άτομα με ειδικές ανάγκες [Η]
	Αλεξάνδρα Ανδρούσου	
Διδακτ. πράξη - Μέθ. παρατήρησης I [E]		Διδακτ. πράξη - Μέθ. παρατήρ. II [Η]
Εισαγωγή στις Επιστήμες της Αγωγής [Α]		
	Μαρία Τζεβελέκου	
		Επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης I: Φωνολογία, μορφολογία, σύνταξη [Δ]
		Επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης II: σημασιολογία, πραγματολογία [ΣΤ]
	Σωτηρία Λουκούμη	
Θεωρητικές βάσεις της μουσικής [Α]		Πρακτική εξάσκηση σε μουσικά όργανα [Δ]
Βασικές γνώσεις αρμονίας [E]		Στοιχειώδεις γνώσεις μονωδίας [ΣΤ]
	Τριανταφυλλιά Νικολούδη	
Θεατρ. παιχνίδι και διαπολ. εκπαιδ. I [Γ]		Θεατρ. παιχν. & διαπολ. εκπαιδ. II [Δ]
	Σουλτάνα Μαντόγλου	
		Κοινωνική Ψυχολογία [Δ]

	Ευφροσύνη Πλεξουσάκη	
		Εισαγωγή στην Κοιν. Ανθρωπολογία [Δ]
	Αγγελική Τζάννε	
		Αγγλικά για αρχάριους
		Αγγλικά για προχωρημένους
	Αντιγόνη Παρούση	
		Κουκλοθέατρο
	Ιωσήφ Σολομών	
		Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης II [Η]
	Βασιλική Γρηγοροπούλου	
		Ο Ρουσσώ για την εκπαίδευση [Η]
	Παναγιώτης Πούλος	
		Εισαγωγή στη Φιλοσοφία [ΣΤ]

Πρόγραμμα μαθημάτων 1996-97 για όσους γράφτηκαν μέχρι το 1993-94
(προηγείται, όπου υπάρχει, ο παλαιός κωδικός)

Ζ' Εξάμηνο

υποχρεωτικά

- (Υ3.05) 3.2. 01 Επιστημολ. & μεθοδολ. προσεγγ. στη συγκρ. εκπ., *Ηλιού*, 3 δ.μ.
(Υ3.15) 3.1. 06 Η γλώσσα ως επικοινωνία, *Φραγκουδάκη*, 3 δ.μ.
(Υ1.0) 9.0. 03 Παιδαγωγική της διδασκαλίας ΙΙΙ, *Χρυσσαφίδης*, 5 δ.μ.

επιλεγόμενα

- (Ε3.12) 3.1. 12 Κοιν. παράγοντες της επικοινωνίας, *Φραγκουδάκη*, 3 δ.μ.
(Ε2.05) 2.4.03 Εφαρμοσμένη Συμβουλευτ. Ψυχολογία, *Μαλικιώση*, 3 δ.μ.
(Ε3.1) 1.2.05 Γνώση και μάθηση, *Κουζέλης*, 3 δ.μ.
(Ε2.07) 1.4. 02 Εισαγωγή στην Ειδική Αγωγή, *Σιδέρη*, 3 δ.μ.
(Ε4.03) 6.3. 01 Παιχν. και ασκ. θεατρικής έκφρασης, *Γαλάντης*, 3 δ.μ.
6.2. 05 Εικαστική αγωγή ΙΙΙ, *Παγκράτη*, 3 δ.μ.

Η' Εξάμηνο

υποχρεωτικά

- (Υ2.08) 2.3. 03 Διαταραχές των παιδιών προσχ. ηλ., *Μαράτου*, 3 δ.μ.
(Υ1.0) 9.0. 04 Παιδαγ. της διδασκαλίας - Εφαρμ. Παιδ. ΙV, *Κουτσοβάνου*, 5 δ.μ.
4.3. 04 Μεθ. έρευνας στις Κοιν. Επ. — Επ. Αγωγής, *Πολυδωρίδη*, 3 δ.μ.
(0.0. 03) 3.2. 03 Εκπαίδ. στη νέα Ευρώπη και κοιν. δικαιώματα, *Ζαμπέτα*, 3 δ.μ.

επιλεγόμενα

- (Ε2.04) 2.2. 06 Κοινων. & ψυχολ. θεωρίες για την οικογένεια, *Δραγώνα*, 3 δ.μ.
(Ε3.02) 3.1. 07 Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης ΙΙ, *Σολομών*, 3 δ.μ.
6.2. 06 Εικαστική αγωγή ΙV, *Παγκράτη*, 3 δ.μ.
6.3. 03 Θεατρικός αυτοσχεδιασμός, *Γαλάντης*, 3 δ.μ.
6.4. 02 Καλλ. εργαστήριο για άτομα με ειδ. ανάγκες, *Ντεπιάν*, 3 δ.μ.
0.0. 07 Ο Ρουσσώ για την εκπαίδευση, *Γρηγοροπούλου*, 3 δ.μ.
9.0. 05 Διδακτ. πράξη - Μέθ. παρατήρησης ΙΙ, *Ανδρούσου*, 5 δ.μ.

Πρόγραμμα μαθημάτων 1996-97
(για όσους γράφτηκαν από το 1994-95 και μετά)

Χειμερινό Εξάμηνο

Ενότητα 1

- 1.0. 01 Εισαγωγή στις επιστήμες της αγωγής (3 δ.μ.) Ανδρούσου
1.1. 01 Παιδαγωγική θεωρία Ι (3 δ.μ.) Βιδάλη
1.1. 02 Ιστορία των παιδαγωγικών ρευμάτων (3 δ.μ.) Ζαμπέτα
1.1. 04 Κοινωνιολογία της σχολικής τάξης (3 δ.μ.) Μακρυνιώτη
1.2. 03 Διδακτ. πράξη - Μέθ. παρατήρησης Ι (Ψυχοπαιδ. θεωρ. προσεγγίσεις) (3 δ.μ.) Ανδρούσου
1.2. 05 Γνώση και μάθηση (3 δ.μ.) Κουζέλης
1.2. 06 Θεωρ. εισαγωγή στα προγράμματα προσχολικής εκπαίδευσης (3 δ.μ.) Κουτσοβάνου
1.2. 07 Κριτική θεώρηση του Α.Π. του νηπιαγωγείου (3 δ.μ.) Βιδάλη
1.3. 01 Εκπαίδευση και τεχνολογία (3 δ.μ.) Κορωναίου
1.4. 02 Εισαγωγή στην Ειδική Αγωγή (3 δ.μ.) Σιδέρη

Ενότητα 2

- 2.0. 01 Εισαγωγή στην Ψυχολογία (3 δ.μ.) Μαλικιώση
2.1. 01 Εξελικτική Ψυχολογία: Εισαγωγή, μεθοδολογία και γεν. ψυχ. θ (3 δ.μ.) Μαράτου
2.1. 02 Εφηβεία (3 δ.μ.) Νασιάκου
2.2. 05 Μειονότητες: Ψυχολ., κοινων., παιδαγ. προσεγγίσεις (3 δ.μ.) Σιδέρη
2.3. 01 Κλινική Ψυχολογία (3 δ.μ.) Νασιάκου
2.4. 03 Εφαρμοσμένη συμβουλευτική ψυχολογία (3 δ.μ.) Μαλικιώση

Ενότητα 3

3.0. 01	Εισαγωγή στις Κοινωνικές Επιστήμες (3 δ.μ.)	Κουζέλης
3.1. 04	Ταυτότητες στην εκπαίδευση I (3 δ.μ.)	Ασκούνη
3.1. 06	Η γλώσσα ως επικοινωνία (3 δ.μ.)	Φραγκουδάκη
3.1. 12	Κοινωνιολογιστικοί παράγοντες της επικοινωνίας (3 δ.μ.)	Φραγκουδάκη
3.2. 01	Επιστημολ. & μεθοδολ. προσεγγίσεις στη Συγκριτική Εκπαίδευση (3 δ.μ.)	Ηλιού
3.3. 01	Εκπαιδευτική πολιτική στην προσχολική και πρωτοβ. εκπαίδευση (3 δ.μ.)	Ζαμπέτα
3.3. 06	Ιστορία της νεοελληνικής εκπαίδευσης (3 δ.μ.)	Δημαράς
3.3. 07	Εκπαιδευτική πολιτική: Κοινωνιολ. ανάλυση της εκπαιδ. πολιτικής. και. πρακτικής (3 δ.μ.)	Πολυδωρίδη

Ενότητα 4

4.0. 02	Εισαγωγή. στη μεθοδολογία. των Επιστ. του Ανθρ. II (3 δ.μ.)	Δραγώνα
4.1. 01	Στοιχεία τεκμηρίωσης επιστ. εργασιών (3 δ.μ.)	Ασκούνη
4.2. 01	Μεθοδολογία τ. Επιστ. τ. Ανθρώπου: Στατιστική (3 δ.μ.)	Γιαλαμάς
4.3. 01	Μεθοδολογία τ. Επιστ. τ. Ανθρώπου- Ανάλυση περιεχομένου (3 δ.μ.)	Κορωναίου

Ενότητα 5

5.2. 01	Περιβαλλοντική αγωγή I (3 δ.μ.)	Φλογαίτη
---------	---------------------------------	----------

Ενότητα 6

6.1. 01	Θεωρητικές βάσεις της μουσικής (3 δ.μ.)	Λουκούμη
6.1. 02	Μουσική και κινητική αγωγή I (3 δ.μ.)	Τσαφταρίδης
6.1. 04	Βασικές γνώσεις αρμονίας (3 δ.μ.)	Λουκούμη
6.1. 05	Κατασκευή μουσικών οργάνων I (3 δ.μ.)	Τσαφταρίδης
6.2. 01	Εισαγωγή στην Αισθητική αγωγή - Εικαστικές τέχνες (3 δ.μ.)	Κακίση
6.2. 03	Εικαστική αγωγή I (3 δ.μ.)	Κακίση
6.2. 05	Εικαστική αγωγή III (3 δ.μ.)	Παγκράτη
6.3. 01	Παιχν. και ασκ. θεατρικής έκφρασης (3 δ.μ.)	Γαλάντης
6.3. 04	Θεατρικό παιχνίδι και διαπολιτισμική εκπαίδευση I (3 δ.μ.)	Νικολούδη
6.4. 01	Εισαγ. στη χρήση φιλμ, βίντεο, φωτογρ. (3 δ.μ.)	Ντεπιάν

Ενότητα 7

7.2. 02	Το παιδί στην πεζογραφία (3 δ.μ.)	Πάτσιου
---------	-----------------------------------	---------

Ενότητα 9

9.0. 01	Παιδαγωγική της διδασκαλίας Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική I (5 δ.μ.)	Κουτσουβάνου
9.0. 03	Παιδαγωγική της διδασκαλίας Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική III (5 δ.μ.)	Χρυσαφίδης

Εαρινό Εξάμηνο**Ενότητα 1**

1.1. 03	Παιδαγωγική θεωρία: Κριτική παιδαγωγική (3 δ.μ.)	Μακρυνιώτη
1.2. 02	Προγραμματισμός και διδασκαλία II (3 δ.μ.)	Χρυσσαφίδης
1.4. 01	Παιδαγωγική της ένταξης (3 δ.μ.)	Σιδέρη

Ενότητα 2

2.1. 03	Εξελικτική Ψυχολογία: Συναισθημ. ανάπτυξη και ανάπτυ. γλώσσας (3 δ.μ.)	Μαράτου
2.2. 01	Κοινωνική ψυχολογία (3 δ.μ.)	Μαντόγλου
2.2. 02	Φύλο και γυναικείες σπουδές (3 δ.μ.)	Ιγγλέση
2.2. 04	Κοινωνικές και ψυχολογικές θεωρίες για την οικογένεια (3 δ.μ.)	Δραγώνα
2.3. 02	Διαμόρφωση προσωπικότητας (3 δ.μ.)	Νασιάκου
2.3. 03	Διαταραχές των παιδιών προσχολικής ηλικίας (3 δ.μ.)	Μαράτου
2.4. 01	Ψυχολογία της εκπαίδευσης (3 δ.μ.)	Μαλικιώση

Ενότητα 3

3.1. 01	Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης: Κοινωνιολογική ανάλυση της ελληνικής εκπαίδευσης (3 δ.μ.)	Πολυδωρίδη
3.1. 07	Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης II	Σολομών
3.1. 03	Οι κοινωνικές παράμετροι της εκπαιδευτικής διαδικασίας (3 δ.μ.)	Φραγκουδάκη
3.1. 09	Ταυτότητες στην εκπαίδευση II (3 δ.μ.)	Ασκούνη
3.1. 14	Κοινωνιολογία της παιδικής ηλικίας (3 δ.μ.)	Μακρυνιώτη
3.2. 03	Εκπαίδευση στη νέα Ευρώπη και κοινωνικά δικαιώματα (3 δ.μ.)	Ζαμπέτα
3.3. 02	Κράτος και εκπαίδευση (3 δ.μ.)	Ζαμπέτα

Ενότητα 4

4.2. 02	Μεθοδολογία των Επιστ. του Ανθρώπου: Ανάλυση δεδομένων (3 δ.μ.)	Γιαλαμάς
4.3. 04	Μεθοδολογία της έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες — έμφαση στις Επιστήμες της Αγωγής. (3 δ.μ.)	Πολυδωρίδη

Ενότητα 5

5.1. 01	Στοιχεία Βιολογίας (3 δ.μ.)	Φλογαΐτη.
5.2. 02	Περιβαλλοντική αγωγή II (3 δ.μ.)	Φλογαΐτη.
5.3. 01	Κατασκευάζοντας έννοιες στις φυσικές επιστήμες (3 δ.μ.)	Τσελφές
5.3. 02	Η εξέλιξη των ιδεών στις φυσικές επιστήμες (3 δ.μ.)	Τσελφές

Ενότητα 6

6.1. 03	Πρακτική εξάσκηση σε μουσικά όργανα (3 δ.μ.)	Λουκούμη
6.1. 07	Στοιχειώδεις γνώσεις μονωδίας (3 δ.μ.)	Λουκούμη
6.1. 06	Μουσική και κινητική αγωγή II (3 δ.μ.)	Τσαφαταρίδης
6.1. 08	Κατασκευές μουσικών οργάνων II (3 δ.μ.)	Τσαφαταρίδης
6.2. 04	Εικαστική αγωγή II (3 δ.μ.)	Κακίση
6.2. 06	Εικαστική αγωγή IV (3 δ.μ.)	Παγκράτη
6.3. 02	Κουκλοθέατρο (3 δ.μ.)	Παρούση
6.3. 03	Θεατρ. αυτοσχεδιασμός — Θεατροποίηση και αφήγηση παραμυθιού (3 δ.μ.)	Γαλάντης
6.3. 05	Θεατρικό παιχνίδι και διαπολιτισμική εκπαίδευση II (3 δ.μ.)	Νικολούδη
6.4. 02	Καλλιτεχνικό εργαστήριο για άτομα με ειδικές ανάγκες (3 δ.μ.)	Ντεπιάν
6.4. 03	Κοινωνιολογία του ελεύθερου χρόνου (3 δ.μ.)	Κορωναίου

Ενότητα 7

7.1. 01	Νέα Ελληνική. Φιλολογία Ι: Η γενιά του '80 (3 δ.μ.)	Παπακώστας
7.2. 01	Η παιδική λογοτεχνία του 20ου αιώνα (3 δ.μ.)	Πάτσιου
7.2. 03	Το μυθιστόρημα της εφηβείας (3 δ.μ.)	Πάτσιου
7.4. 01	Επίπεδα γλωσσ. ανάλυσης Ι: Φωνολογία, μορφολογία, σύνταξη (3 δ.μ.)	Τζεβελέκου
7.4. 02	Επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης ΙΙ: Σημασιολογία, πραγματολογία (3 δ.μ.)	Τζεβελέκου
7.5. 01	Εισαγωγή στη Φιλοσοφία (3 δ.μ.)	Πούλος

Ενότητα 8

8.1. 01	Αγγλικά για αρχάριους (3 δ.μ.)	Τζάννε
8.1. 02	Αγγλικά για προχωρημένους (3 δ.μ.)	Τζάννε

Ενότητα 9

9.0. 02	Παιδαγωγική της διδασκαλίας Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική ΙΙ (5 δ.μ.)	Χρυσ αφίδης
9.0. 04	Παιδαγωγική της διδασκαλίας Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική ΙV (5 δ.μ.)	Κουτσουβάνου
9.0. 05	Διδακτ. πράξη - Μέθ. παρατήρησης ΙΙ (Εφαρμοσμένες πρακτικές) (5 δ.μ.)	Ανδρούσου

Ενότητα 0

0.0. 02	Παιδαγωγική θεωρία ΙΙ (3 δ.μ.)	Βιδάλη
0.0. 05	Θεωρίες ανάγνωσης της αφήγησης (3 δ.μ.)	Βιδάλη
0.0. 06	Εισαγωγή στην κοινωνική ανθρωπολογία	Πλεξουσάκη
0.0. 07	Ο Ρουσσώ για την εκπαίδευση	Γρηγοροπούλου

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ**Ενότητα 1: Παιδαγωγικής****Κύκλος 1.0: Εισαγωγή**

Τα μαθήματα του εισαγωγικού κύκλου επιδιώκουν να παρουσιάσουν σε αδρές γραμμές τις επιστήμες της αγωγής και το αντικείμενό τους

1.0. 01 Εισαγωγή στις επιστήμες της αγωγής (α' εξ.): Ανδρούσου

Στόχος του μαθήματος αυτού είναι να παρουσιαστεί και να αναλυθεί η έννοια της Παιδαγωγικής, καθώς

και η προβληματική που οδήγησε στη συγκρότηση των Επιστημών της Αγωγής. Στη διάρκεια του μαθήματος θα παρουσιαστούν και θα αναλυθούν μέσα από κείμενα διάφορες προσεγγίσεις στο χώρο αυτό.

Κύκλος 1.1: Παιδαγωγική θεωρία

Ο κύκλος αυτός περιλαμβάνει μαθήματα που παρουσιάζουν τις βασικές έννοιες της παιδαγωγικής, την παιδαγωγική σχέση και τους παιδαγωγικούς θεσμούς υπό το πρίσμα της ιστορικής και επιστημολογικής τους ανάπτυξης. Οι παιδαγωγικές επιστήμες εξετάζονται τόσο ως προς τις σύγχρονες τάσεις τους όσο και από τη συγκριτική σκοπιά που αναδεικνύει διαφορετικές εξελίξεις και εναλλακτικές προτάσεις. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα.

1.1. 01 Παιδαγωγική Θεωρία Ι και ΙΙ (α' και β' εξ.): Βιδάλη

Κριτική παρουσίαση ορισμένων από τις βασικές έννοιες της παιδαγωγικής σκέψης, όπως της νηπιαγωγού, του νηπιαγωγείου, του παιδιού, της οικογένειας κ.α. Γίνεται προσπάθεια διερεύνησης της κοινωνικής και ιστορικής κατασκευής των εννοιών όπως διαμορφώνονται στα πλαίσια

του παιδαγωγικού συστήματος της Προοδευτικής Εκπαίδευσης και επιχειρείται η σύνδεσή τους με τη σημερινή ελληνική πραγματικότητα. Από επιστημολογική άποψη το μάθημα επικεντρώνεται στο τρόπο που συγκροτείται το σύγχρονο υποκείμενο μέσα από "λόγους" και καθημερινές πρακτικές που αναπτύσσονται γύρω από την εκπαίδευση.

1.1. 02 Ιστορία των Παιδαγωγικών Ρευμάτων (γ' εξ.): Ζαμπέτα

1. Η παραδοσιακή Παιδαγωγική και οι σύγχρονες Επιστήμες της Αγωγής — Ο διεπιστημονικός χαρακτήρας των Επιστημών της Αγωγής

2. Ιστορικότητα των παιδαγωγικών ιδεών και μεθόδων της αγωγής — Η Παιδαγωγική ως ιδιαίτερο πεδίο γνώσης : Από το Μεσαίωνα και την Αναγέννηση στις διαφωτιστικές ιδέες περί αγωγής — Η εξέλιξη των παιδαγωγικών ιδεών κατά τη βιομηχανική επανάσταση — Παιδαγωγικές τάσεις στον 20ο αιώνα (Παιδοκεντρική εκπαίδευση, η μαρξιστική Παιδαγωγική, η συμβολή της Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης). — Εφαρμογές στην προσχολική εκπαίδευση

3.- Παιδαγωγικά ρεύματα και νεολογική εκπαίδευση — Παιδαγωγική ιδεολογία και οι σύγχρονες Επιστήμες της Αγωγής στην Ελλάδα

1.1. 03 Παιδαγωγική θεωρία: Κριτική Παιδαγωγική (δ' εξ.): Μακρυνιώτη

Το μάθημα εξετάζει κριτικά τις επικρατούσες παιδαγωγικές θεωρίες υιοθετώντας μια κοινωνιολογική οπτική. Οι εκάστοτε κυρίαρχες παιδαγωγικές θεωρίες μελετώνται σε συνάρτηση με τις επικρατούσες κοινωνικές, πολιτικές, πολιτισμικές και οικονομικές συνθήκες καθώς και με το ευρύτερο επιστημονικό πλαίσιο

μέσα στο οποίο αναδύονται και καθιερώνονται. Κατά συνέπεια τόσο το πρότυπο του ατόμου και της κοινωνίας που οι θεωρίες αυτές προβάλλουν όσο και τα συγκεκριμένα περιεχόμενα που τις χαρακτηρίζουν αποκτούν κοινωνική υπόσταση και σημασία. Η ελληνική κοινωνική και εκπαιδευτική πραγματικότητα θα αποτελέσει πλαίσιο αναφοράς.

1.1. 04 Κοινωνιολογία της Σχολικής Τάξης (ε' εξ.): Μακρυνιώτη

Το μάθημα εξετάζει τις διαδικασίες συγκρότησης της καθημερινής σχολικής πραγματικότητας. Δίδοντας έμφαση στην αλληλεπίδραση μεταξύ εκπαιδευτικού και μαθητή διερευνά τις διαδικασίες με τις οποίες η θεσμικά/δομικά οριζόμενη εκπαιδευτική πραγματικότητα διαμορφώνεται στην πράξη και συνιστά συγκεκριμένες εμπειρίες που εγγράφονται στη συνείδηση των παιδαγωγικών υποκειμένων. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο εξετάζονται κριτικά θέματα όπως ο ρόλος του μαθητή και του εκπαιδευτικού, η μέθοδος διδασκαλίας και αξιολόγησης, η σχέση των μαθητών με τη σχολική γνώση, η πειθαρχία, οι στρατηγικές αντίστασης των μαθητών και η συγκρότηση της μαθητικής αντι-κουλτούρας.

Κύκλος 1.2: Διδακτική

(1.) Στα πλαίσια της διδακτικής αντιμετωπίζεται η Διδασκαλία ως κυρίαρχη μορφή παιδαγωγικής επικοινωνίας. (2.) Γίνεται αναφορά σε βασικές θεωρητικές τάσεις και ρεύματα που έχουν καθιερωθεί στο χώρο της Παιδαγωγικής και αναφέρονται στην ανάπτυξη και μάθηση των παιδιών της προσχολικής εκπαίδευσης. Αναλύονται βασικά παιδαγωγικά προβλήματα όσον αφορά τη διαδικασία της μάθησης, ατομικές διαφορές και μάθηση, διερεύνηση και αξιολόγηση της μαθησιακής διαδικασίας και τη σχέση μάθησης και διδασκαλίας. (3.) Η θεωρητική προσέγγιση έχει ως στόχο να κάνει σαφή τη σχέση ανάμεσα στη μάθηση και την εκπαιδευτική πράξη, ώστε να κατανοήσουν οι φοιτητές τη συμβολή των ποικίλων θεωριών στη διδασκαλία και το σχεδιασμό διδακτικών προγραμμάτων.

1.2. 02 Προγραμματισμός και Διδασκαλία II (δ' εξ.): Χρυσοφίδης

Βασικές αρχές της Διδακτικής. Επιστημολογικές αφηρητές των σπουδαιότερων διδακτικών θεωριών. Ο ρόλος του ιδεαλισμού, του μαρξισμού, της κριτικής θεωρίας και του κριτικού ορθολογισμού στην αντιμετώπιση της διδακτικής πράξης. Προεκτάσεις των επιρροών στην προσχολική αγωγή.

Αναλυτικό πρόγραμμα και οι ιδεολογικές του βάσεις. Η σημασία των “ανοιχτών” και των “κλειστών” αναλυτικών προγραμμάτων. Αναλυτικό πρόγραμμα και σχολική πραγματικότητα. Η συμβολή του αναλυτικού προγράμματος στην οργάνωση, το σχεδιασμό, τη διεξαγωγή και την αξιολόγηση του μαθήματος.

1.2. 03 Διδακτική πράξη-Μέθοδος Παρατήρησης Ψυχοπαιδαγωγικές θεωρητικές προσεγγίσεις (ε' εξ.): Ανδρούσου

Η μέθοδος παρατήρησης στη διδασκαλία είναι χρήσιμη στην κατάρτιση

ση των εκπαιδευτικών: μαθαίνοντας να αυτοπαρατηρούνται στη δουλειά τους και να παρατηρούν την τάξη τους και να τοποθετήσουν την δουλειά τους ως αντικείμενο συνεχούς έρευνας.

Στα πλαίσια του μαθήματος αυτού θα παρουσιασθούν και αναλυθούν: οι σύγχρονες ψυχοπαιδαγωγικές θεωρίες της διδακτικής πράξης (παιδαγωγική του συμβολαίου, κλπ): ερευνητικά δεδομένα γύρω από τις παραμέτρους της διδακτικής πράξης: διδάσκων, διδασκόμενος, τρόπος διδασκαλίας, περιεχόμενο, χώρος και αλληλεπιδράσεις: η μέθοδος της παρατήρησης ως εργαλείο ανάλυσης της διδακτικής πράξης: η παρατήρηση ως διαδικασία, ο ρόλος του εκπαιδευτικού ως παρατηρητή, τυπολογία παρατηρήσεων (συστηματική παρατήρηση, βιωματική παρατήρηση): η μέθοδος της παρατήρησης στην αρχική κατάρτιση των εκπαιδευτικών: σχέσεις παρατήρησης-αξιολόγησης.

1.2. 05 Γνώση και μάθηση (ζ' εξ.):**Κουζέλης**

Εισάγονται οι έννοιες και τα ερωτήματα που αναφέρονται στα ζητήματα της μάθησης και της γνώσης. Εξετάζονται α) η αντίληψη περί γνώσης που ενυπάρχει στα διάφορα διδακτικά μοντέλα και β) οι συνέπειες των θεωριών της γνώσης για την οργάνωση της μάθησης. Αναλύονται ειδικότερα τα ζητήματα α) της μετάβασης από τις έννοιες της καθημερινής σ' αυτές της επιστημονικής γλώσσας, β) των γνωστικών και παιδαγωγικών εμποδίων, γ) της οικοδόμησης των εννοιών και δ) της ιδεολογικής επιρροής. Συζητούνται οι διαφορετικές εναλλακτικές λύσεις για το χειρισμό των "αυθόρμητων" παραστάσεων των παιδιών στα πλαίσια της σχολικής διαδικασίας μάθησης.

1.2. 06 Θεωρητική Εισαγωγή στα Προγράμματα Προσχολικής Εκπαίδευσης. (α' εξ.): Κουτσουβάνο

Εξελικτική πορεία των προγραμμάτων προσχολικής εκπαίδευσης. Επιδράσεις και κατευθύνσεις. Εξετάζονται ορισμένες βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις με στόχο να κατανοηθεί η σχέση μάθησης και εκπαιδευτικής πράξης κι επίσης οι συνέπειες που έχουν οι προσεγγίσεις αυτές για το σχεδιασμό εφαρμογής προγραμμάτων προσχολικής εκπαίδευσης.

Αναφορά στη θεωρία και την έρευνα σχετικά με την ανάπτυξη και τη μάθηση του παιδιού της προσχολικής ηλικίας καθώς και ανάλυση των σύγχρονων επιστημονικών απόψεων. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα και τα χαρακτηριστικά τους αναλύονται και συσχετίζονται με την ανάπτυξη του παιδιού της προσχολικής ηλικίας.

1.2. 07 Κριτική Θεώρηση του Αναλυτικού Προγράμματος του Νηπιαγωγείου (γ' εξ.): Βιδάλη

Έχει υποστηριχθεί ότι κάθε αναλυτικό πρόγραμμα (Α.Π.) είναι ενδεικτικό όχι μόνο του τρόπου οργάνωσης της γνώσης αλλά και αντανάκλαση της ιεράρχησης της εξουσίας στην συγκεκριμένη κοινωνία όπου λειτουργεί επιλέγοντας, ταξινομώντας και αξιολογώντας αυτό που "αξιίζει" να αποτελέσει το περιεχόμενό του. Με βάση τα παραπάνω, το μάθημα θα θέσει ορισμένα ερωτήματα στο *Αναλυτικό Πρόγραμμα του Νηπιαγωγείου του 1987*.

Τα ερωτήματα θα αφορούν το πως επιλέγει τις γνώσεις, με τι κριτήρια τις διαιρεί σε τομείς και τι σχέση έχουν οι διάφοροι τομείς μεταξύ τους. Επίσης θα διερευνηθεί το πώς ενσωματώνει την εξελικτική ψυχολογία, ως προς την κατασκευή των κοινωνικών ανισοτήτων φύλου, τάξης και εθνότητας μέσα στο νηπιαγωγείο.

Κύκλος 1.3: Εκπαίδευση και Τεχνολογία

Αντικείμενο της εκπαιδευτικής τεχνολογίας είναι η μελέτη και η χρήση των παραδοσιακών και σύγχρονων οπτικοακουστικών μέσων στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Σκοπός των μαθημάτων είναι αφενός η γνώση της τεχνολογίας κάθε ξεχωριστού μέσου (τηλεόραση, φιλμ, βίντεο, μαγνητόφωνο κ.λ.π.) και αφετέρου η μελέτη των οπτικοακουστικών μέσων ως ιδιαίτερου συστήματος παιδαγωγικής επικοινωνίας. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται και η κριτική προσέγγιση των επιδράσεων των οπτικοακουστικών μέσων μαζικής επικοινωνίας στα παιδιά της προσχολικής ηλικίας.

1.3. 01 Εκπαίδευση και τεχνολογία (α' εξ.): Κορωναίου

Οι εξελίξεις στον τομέα των οπτικοακουστικών μέσων απαιτούν την υπέρβαση της παραδοσιακής μεθοδολογίας χρήσης κάθε ιδιαίτερου μέσου. Η εκπαιδευτική τεχνολογία απαντά στην αναγκαιότητα μιας

σφαιρικής προσέγγισης της χρήσης των τεχνολογικών μέσων, ενώ συγχρόνως μελετά τη σχέση ανάμεσα στα τεχνολογικά μέσα και τους παιδαγωγικούς σκοπούς ανάλογα με τις εκπαιδευτικές καταστάσεις που διαμορφώνονται εντός και εκτός του επίσημου εκπαιδευτικού θεσμού.

Κύκλος 1.4: Ειδική αγωγή

Η Ειδική Αγωγή κατέχει τις ίδιες δυνατότητες και τους ίδιους στόχους με τη Γενική Παιδαγωγική, παρότι έχει να αντιμετωπίσει πολύ δύσκολες συνθήκες. Είναι ένας τομέας της εκπαίδευσης που δέχεται επιρροές από το ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο ανήκει.

1.4. 01 Παιδαγωγική της ένταξης. Ψυχοπαιδαγωγική Προσέγγιση της Ένταξης (στ' εξ.): Σιδέρη

Αναπηρία. Η δυσκολία ενός ορισμού για την "αναπηρία". Ο ανάπηρος στην κοινωνία (πολιτιστική - ιστορική ανασκόπηση). Η αναπηρία από την σκοπιά της ψυχολογίας, της ψυχολογίας, της κοινωνικής ψυ-

χολογίας. Κοινωνική αλληλεπίδραση. Στάση των αναπήρων προς την αναπηρία τους. Δομή της προσωπικότητας. Η θέση του ανάπηρου στην οικογένεια.

Ειδική Αγωγή (ορισμοί, ιστορική αναδρομή). Η Ειδική Αγωγή στην Ελλάδα μετά το 1900. Στόχοι της ειδικής αγωγής. Το Ειδικό Σχολείο σήμερα. Ο ειδικός παιδαγωγός.

Παιδαγωγική της ένταξης (εισαγωγή). Η Παιδαγωγική της ένταξης ως εξέλιξη της ειδικής παιδαγωγικής σκέψης και πράξης. Η ένταξη στα πλαίσια της αγωγής. Ο μη διαχωρισμός “παιδιών και νέων” με ιδιαίτερες εκπαιδευτικές ανάγκες (σε αναζήτηση νέων εννοιών). Ένταξη στο Νηπιαγωγείο και στο Δημοτικό. Μορφές ένταξης (εντασσόμενη ομάδα, ατομική ένταξη στο Νηπιαγωγείο). Διαδικασία ένταξης στον Παιδικό Σταθμό και στο Νηπιαγωγείο. Αρχές και στόχοι της ένταξης στην εκπαίδευση. Το Σχολείο ένταξης. Ο παιδαγωγός της ένταξης.

1.4. 02 Εισαγωγή στην Ειδική Αγωγή (ζ' εξ): Σιδέρη

Το τυφλό παιδί και το παιδί με δυσκολίες όρασης. Το κωφό παιδί και το βαρήκοο παιδί. Το παιδί με σωματική αναπηρία. Το παιδί με νοητική καθυστέρηση. Το παιδί με διαταραχές ομιλίας. Το παιδί με διαταραχές συμπεριφοράς: γενικά αίτια, προβλήματα από την εκάστοτε μελετούμενη αναπηρία. Ψυχοκινητική ανάπτυξη του παιδιού με ειδικές ανάγκες. Ψυχολογικά – παιδαγωγικά προβλήματα.

Ενότητα 2: Ψυχολογίας

Κύκλος 2.0: Εισαγωγή

Εισάγει τον φοιτητή στην επιστήμη της ψυχολογίας και στη μελέτη της συμπεριφοράς των ζώντων οργανισμών. Παρουσιάζει περιληπτικά τα αντικείμενα με τα οποία ασχολείται η ψυχολογία, τις θεωρίες και τις μεθόδους που χρησιμοποιεί για να μελετήσει επιστημονικά την ανθρώπινη συμπεριφορά αλλά και τη συμπεριφορά των ζώων. Προσφέρει μια γενική άποψη των αρχών που διέπουν τις ειδικότητές της. Τις αρχές αυτές τις εξετάζει μέσα από τη μεθοδολογία, την ωρίμανση και εξέλιξη, τα κίνητρα, τις αισθήσεις, τα συναισθήματα, τις γνωστικές λειτουργίες, τις αρχές και τις διαδικασίες της μάθησης, την ψυχολογική μέτρηση και αξιολόγηση, τις θεωρίες και την εκτίμηση της προσωπικότητας, την προσαρμογή, τις διαταραχές της συμπεριφοράς, τις θεραπευτικές τεχνικές, την κοινωνική συμπεριφορά, την επαγγελματική προσαρμογή και αποδοτικότητα.

2.0. 01 Εισαγωγή στην Ψυχολογία. (α' εξ.): Μαλικιώση

Έχει σκοπό να εισάγει τον φοιτητή στο περιεχόμενο της επιστήμης της Ψυχολογίας. Προσπαθεί να συνδέσει την θεωρητική με την πρακτική προσέγγιση παρουσιάζοντας τα πιο σημαντικά πορίσματα της ψυχολογικής έρευνας που δείχνουν και εξη-

γούν τους τρόπους και τα στάδια μέσα από τα οποία αναπτύχθηκε η επιστήμη της Ψυχολογίας. Περιλαμβάνει: Εισαγωγή — Έννοια, περιεχόμενο και ιστορική εξέλιξη της Ψυχολογίας — Μεθοδολογία — Βιολογικοί μηχανισμοί της συμπεριφοράς — Αντίληψη — Μάθηση — Μνήμη — Γνωστικές λειτουργίες

Κύκλος 2.1: Εξελικτική Ψυχολογία

Ο κύκλος της εξελικτικής ψυχολογίας καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο «ανθρώπινη ανάπτυξη», δηλαδή την ψυχολογική εξέλιξη από την εμβρυική ζωή ως τα γηρατειά. Περιέχει μαθήματα για τις ειδικές μεθόδους της εξελικτικής ψυχολογίας, για τους επιμέρους τομείς της νοητικής, γνωστικής, συναισθηματικής και γλωσσικής ανάπτυξης, καθώς και μαθήματα που αφορούν ειδικότερα την ανάπτυξη κατά στάδια της βρεφονηπιακής, παιδικής και εφηβικής ηλικίας.

2.1. 01 Εξελικτική Ψυχολογία: Εισαγωγή, μεθοδολογία, στάδια ανάπτυξης, γενετική θεωρία (Piaget) (γ' εξ.): Μαράτου

Αναπτύσσονται οι έννοιες της εξέλιξης και του σταδίου. Παρουσιάζονται οι βιολογικές και οι ψυχολογι-

κές συνιστώστες της εξέλιξης, οι μέθοδοι της εξελικτικής ψυχολογίας και οι φάσεις - στάδια της εξέλιξης από την εμβρυϊκή ζωή ως τα γηρατειά.

Περιγράφονται τα στάδια της νοητικής - γνωστικής ανάπτυξης από τη γέννηση ως την εφηβεία, με βασικό άξονα τη θεωρία του Jean Piaget και με ιδιαίτερη έμφαση στη βρεφική και προσχολική ηλικία.

Αναπτύσσονται ακόμη η έννοια της νόησης και το δίλημμα "κληρονομικότητα/επίκτητο".

2.1. 02 Εφηβεία (γ' εξ.): Νασιάκου

- Η εφηβεία από την αρχαιότητα ως σήμερα
- Οργανικές αλλαγές της εφηβείας: σωματική, νοητική, σεξουαλικότητα αναπαραγωγής
- Η εφηβεία φαινόμενο βιο-ψυχοκοινωνικό: Οι βιοψυχοκοινωνικές διαστάσεις της εφηβείας συνδέουν τα ενδοψυχικά προβλήματα και αλλαγές που συμβαίνουν στον έφηβο με όσα προκύπτουν από τις ιδιαίτερες απαιτήσεις που έχει από αυτόν η κοινωνία
- Η οικογένεια: Οι βιοψυχοκοινωνικές μετατροπές των εφήβων αλλάζουν την υπάρχουσα ισορροπία στο σύστημα της οικογένειας
- Ταυτότητα φύλου: οι διαδικασίες εξέλιξής της από τη βρεφική ηλικία
- Εφηβεία και ναρκωτικά
- Ψυχολογικά προβλήματα (εφηβικές διαταραχές)

2.1. 03 Εξελικτική Ψυχολογία: Συναισθηματική εξέλιξη του παιδιού και γλωσσική ανάπτυξη (δ' εξ.): Μαράτου

Ορίζονται τα συναισθήματα και περιγράφεται η πρώιμη εμφάνισή τους τα δύο πρώτα χρόνια της ζωής. Περιγράφεται η συναισθηματική εξέλιξη του παιδιού και του εφήβου, με άξονα τις ψυχοδυναμικές θεωρίες και με ιδιαίτερη έμφαση σε όσες θεωρίες ασχολήθηκαν ιδιαίτερα με τη βρεφική και τη νηπιακή ηλικία (Freud, Klein, Spitz, Winnicott, Mahler).

Ακόμη, παρουσιάζονται και συζητώνται θεωρίες για τη γλωσσική ανάπτυξη: συμπεριφοριστική (Skinner), βιολογικές / γενετικές (Lenneberg, Chomsky), γνωστικές (Piaget, Vygotsky) και κοινωνική (Bernstein).

Κύκλος 2.2.: Κοινωνική ψυχολογία

Η κοινωνική ψυχολογία που αποτελεί τομή των κοινωνιολογικών παραγόντων και των ψυχολογικών καταβολών της ανθρώπινης συμπεριφοράς, είναι απαραίτητη για τη διερεύνηση των κοινωνικών φαινομένων. Το μάθημα εισάγει το νέο ακόμη φοιτητή στο έργο, τις ιδιαιτερότητες και τις μεθόδους της κοινωνικής ψυχολογίας. Τα επιμέρους θέματα που απασχολούν τη σύγχρονη κοινωνική ψυχολογία εντάσσονται σε τέσσερις μεγάλες ενότητες: Ατομικές Διεργασίες και Κοινωνική Συμπεριφορά, Διατομικές Διεργασίες, Ομαδικές Διεργασίες και Διομαδικές Σχέσεις, Συναλλαγή στο Ευρύτερο Κοινωνικό Περιβάλλον.

2.2. 01 Κοινωνική Ψυχολογία (δ' εξ.): Μαντόγλου

- Εισαγωγή: Ορισμός της Κοινωνικής Ψυχολογίας – Αντικείμενο – Μέθοδοι
- Ενδοατομικές διεργασίες / Γνωστικές θεωρίες: Γνωστική ασυμφωνία – Ψυχολογική ανάδραση – Κοινωνική σύγκριση – Κοινωνική απόδοση
- Διατομικές διεργασίες / Ομάδα / Δυναμική της ομάδας: Ορισμός της ομάδας και φάσεις εξέλιξης της ομάδας – Ομαδικές αποφάσεις / Συλλογική πόλωση – Συνεργασία / Ανταγωνισμός – Διομαδικές σχέσεις
- Στάσεις / Αλλαγή στάσεων: Ορισμός και μετρήσεις – Πηγή / Μήνυμα / Στόχος
- Μοντέλα κοινωνικής επιρροής: Λειτουργικό / Γενετικό / Τριαδικό – Αντιστάσεις στις επιρροές
- Επικοινωνία
- Άρρητες θεωρίες
- Ηγετικός ρόλος
- Κοινωνικές αναπαραστάσεις
- Σύνθεση, συμπεράσματα

2.2. 02 Φύλο και Γυναικείες Σπουδές (β' εξ.): Ιγγλέση

Οι κοινωνικές αλλαγές των τελευταίων είκοσι χρόνων δημιούργησαν την ανάγκη νέων θεωριών και εννοιολογικών εργαλείων που απαιτούν επανορισμό του ανδροκεντρικού επιστημονικού πεδίου. Οι νέες αυτές τάσεις στις επιστήμες της Ψυχολογίας και της Εκπαίδευσης τοποθετούν τις ιδιαίτερες εμπειρίες, ανάγκες και ενδιαφέροντα των γυναικών στο κέντρο της έρευνας, της μάθησης και της διδασκαλίας.

2.2. 04 Κοινωνιολογικές και ψυχολογικές θεωρίες για την οικογένεια (η' εξ.): Δραγώνα

Το μάθημα προϋποθέτει μια σύνθεση προηγούμενων γνώσεων τόσο στο χώρο της κοινωνιολογίας όσο και της ψυχολογίας. Εισάγονται τα γνωστικά πλαίσια στα οποία εντάσσεται η μελέτη της οικογένειας. Παρουσιάζεται η ιστορική και συγκριτική μέθοδος μελέτης της οικογένει-

ας: οι θεωρίες για την επίδραση της κοινωνίας στη μορφή και τη δομή της οικογένειας (Engels, Morgan, Durkeim) και σύγχρονες θεωρίες για το γάμο και τη συγγένεια στα πλαίσια τόσο της αρχαϊκής κοινωνίας (Levi-Stauss) όσο και της βιομηχανικής (Parsons). Αναλύονται κάποιες κριτικές θέσεις απέναντι στην οικογένεια που απορρέουν από τον υπαρξισμό (R.D. Laing), από τη μαρξιστική παράδοση (Adorno, Horkheimer και Marcuse) και από το φεμινιστικό κίνημα. Επισημαίνονται οι αναφορές στην οικογένεια στο έργο του Freud και η συνεισφορά της ψυχοδυναμικής προσέγγισης στην κατανόηση της οικογένειας. Παρουσιάζεται εκτενώς η μελέτη της οικογένειας από τη σύγχρονη προσέγγιση της συστηματικής θεωρίας. Τέλος, αναλύονται οι λειτουργίες και η δομή της ελληνικής οικογένειας.

2.2. 05 Μειονότητες: Ψυχολογικές, Κοινωνικές και Παιδαγωγικές Προσεγγίσεις (ε' εξ.): Σιδέρη

Οι μειονότητες στην Ελλάδα - Κύρια χαρακτηριστικά γνωρίσματα των μειονοτήτων. Ήθη - έθιμα - δομή και λειτουργία των μειονοτικών ομάδων. Η θέση τους στον κοινωνικό καταμερισμό εργασίας.

Διαπολιτιστική ψυχολογία: Μειονεκτήματα - πλεονεκτήματα της διαπολιτιστικής ψυχολογίας. Πολιτισμός (Πολιτισμικά προβλήματα).

Διαπολιτιστική εκπαίδευση: Διγλωσσία - Προσαρμογή, Εκπολιτισμός (εννοιολογικό πλαίσιο της θεωρίας του εκπολιτισμού) - Στάσεις εκπολιτισμού - Αφομοίωση - Εναρμόνιση - Προσαρμογή - Διαχωρισμός - Απόσχιση - Περιθωριοποίηση - Εκπολιτιστικό άγχος - Στερεότυπες αντιλήψεις - Αξίες - Συλλογικότητα - Ατομικισμός - Αξίες και εκπαίδευση.

Ταυτότητα του "Εγώ" - Εθνική ταυτότητα - Δυναμική της εθνικής ταυτότητας - Κοινωνική ταυτότητα - Ταυτότητα μειονότητας - Συμμετοχή στην ομάδα.

Παιδαγωγικά και ψυχολογικά προβλήματα.

Ένταξη των παιδιών στην προσχολική αγωγή.

Κύκλος 2.3: Ψυχολογία ατομικών διαφορών και ψυχοπαθολογία

Ο κύκλος αυτός καλύπτει τα εξής θέματα: (α) εισαγωγή στην κλινική ψυχολογία, με έμφαση στη μεθοδολογία της κλινικής έρευνας, τις βασικές αρχές της κλινικής συνέντευξης και το ατομικό ιστορικό· (β) βασικές ψυχολογικές θεωρίες για τη διαμόρφωση της προσωπικότητας, με έμφαση στις ατομικές διαφορές· (γ) ένα εισαγωγικό μάθημα για την ανάπτυξη και τους περιορισμούς στη χρήση των ψυχολογικών κριτηρίων και (δ) περιγραφή των μεγαλύτερων ψυχοπαθολογικών συνδρόμων της βρεφικής και πρώτης παιδικής ηλικίας, με ιδιαίτερη έμφαση σε εκείνες τις περιπτώσεις που αντιμετωπίζουν πρώτοι οι νηπιαγωγοί και καλούνται να τις διαχειριστούν.

2.3. 01 Κλινική Ψυχολογία (ε' εξ.): Νασιάκου

- Φυσιολογική (κανονική) και μη φυσιολογική (παθολογική) συμπεριφορά.
- Ψυχική υγεία-Ψυχική νόσος
- Ιστορία Ψυχοπαθολογίας
- Βιο-ψυχο-κοινωνική προσέγγιση "παθολογικής" συμπεριφοράς
- Οι ψυχολογικές θεωρίες: Ψυχανάλυση, θεωρία της γνωστικοκοινωνικής μάθησης
- Αξιολόγηση των θεωριών
- Εφαρμογή των θεωριών - η κλινική ψυχολογία στην πράξη
- Κοινωνικοπολιτισμική προσέγγιση της "παθολογικής συμπεριφοράς"

2.3. 02 Διαμόρφωση της προσωπικότητας (β' εξ.): Νασιάκου

- Προσδιοριστικοί παράγοντες διαμόρφωσης της προσωπικότητας (βιολογικός και κοινωνικός παράγοντας, κληρονομικότητα και περιβάλλον)
- Διαδικασίες ανάπτυξης, κοινωνικοποίηση

- Λειτουργίες νοημοσύνης, κινητήρια δύναμη, συγκίνηση, συναίσθημα
- Προσαρμογή: η διαδικασία που αναπτύσσει ο οργανισμός να ανταποκριθεί και να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά τις συνθήκες και απαιτήσεις του περιβάλλοντος για την επιβίωσή του.

2.3. 03 Διαταραχές των παιδιών της προσχολικής ηλικίας (η' εξ.): Μαράτου

Ορίζονται οι έννοιες του παθολογικού/φυσιολογικού, της ψυχικής διαταραχής και του συμπτώματος. Παρουσιάζονται οι εξής ψυχοπαθολογικές ενότητες, με έμφαση στην ευαισθητοποίηση των νηπιαγωγών για την αντιμετώπιση πιθανών τέτοιων διαταραχών στα παιδιά που φοιτούν στο νηπιαγωγείο: Διαταραχές της διατροφής και του ύπνου - Ενούρηση, εγκόπριση - Διαταραχές της ομιλίας και του λόγου - Διαταραχή της ελλειμματικής προσοχής - Παιδικές νευρώσεις - Νοητική καθυστέρηση - Παιδικός αυτισμός - Άλλες παιδικές ψυχώσεις - Το σύνδρομο του ψυχοκοινωνικού νανισμού.

Κύκλος 2.4: Εκπαιδευτική ψυχολογία και συμβουλευτική ψυχολογία

Ασχολείται με τη μελέτη της φύσης, των όρων, της μέτρησης και της αξιολόγησης της μάθησης στο σχολικό και στο γενικότερο εκπαιδευτικό πλαίσιο. Μελετά τις διαδικασίες μέσα από τις οποίες ο παιδαγωγός περνάει στον μαθητή την πληροφόρηση, τις δεξιότητες, τις αξίες και τις στάσεις καθώς και τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζει τις αρχές της Ψυχολογίας στην πρακτική της διδασκαλίας στην προσπάθεια να προωθήσει την ανάπτυξη και εξέλιξη του μαθητή. Εκπαιδεύει στην ψυχοδυναμική των ανθρώπινων σχέσεων έτσι ώστε οι μελλοντικοί παιδαγωγοί να μπορούν να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα, τις σκέψεις, τις επιθυμίες και τις πηγές προβληματισμού των μαθητών τους συμβάλλοντας έτσι στην όλη μαθησιακή διαδικασία και την προσωπική ανάπτυξη τόσο των μαθητών τους όσο και των ίδιων.

2.4. 01. Ψυχολογία της Εκπαίδευσης. (β' εξ.): Μαλικιώση

Ασχολείται με την εφαρμογή των αρχών, των τεχνικών και άλλων πόρων της ψυχολογίας για την επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει ο παιδαγωγός στην προσπάθεια να προωθήσει την ανάπτυξη και εξέλιξη του μαθητή.

Περιλαμβάνει: Έννοια και περιεχόμενο της Ψυχολογίας της Εκπαίδευσης – Μέθοδοι έρευνας – Βασικές ψυχολογικές αρχές της εξέλιξης της διαδικασίας της μάθησης – Παράγοντες που επηρεάζουν την εξέλιξη της προσωπικότητας – Το σχολείο ως φορέας κοινωνικοποίησης – Προβλήματα συμπεριφοράς στο σχολείο και αντιμετώπισή τους, κ.α.

2.4. 03 Εφαρμοσμένη Συμβουλευτική Ψυχολογία. (ζ' εξ.): Μαλικιώση

Μελέτη της συμβουλευτικής διαδικασίας μέσα από μια πρακτική προσέγγιση που θα βοηθήσει το φοιτητή να μάθει πως πρέπει να διεξάγεται μια εποικοδομητική συνέντευξη ή συνομιλία.

Περιλαμβάνει: Βασικές αρχές της συμβουλευτικής συνέντευξης – Τρόποι καλύτερης συμβουλευτικής προσέγγισης – Δομή και στάδια εξέλιξης της συμβουλευτικής σχέσης – Επίβλεψη, ανάλυση και εκτίμηση πρακτικής εφαρμογής των επιμέρους δεξιοτήτων της συμβουλευτικής διαδικασίας.

Ενότητα 3: Κοινωνικών Επιστημών**Κύκλος 3.0: Εισαγωγή**

Τα μαθήματα του κύκλου αυτού επιδιώκουν να εισαγάγουν στο αντικείμενο, τις έννοιες, τις μεθόδους, την ιστορία, τη σύγχρονη προβληματική και τις τάσεις των κοινωνικών επιστημών. Εξοικειώνουν με τα ερμηνευτικά και ερευνητικά τους εργαλεία. Διερευνούν τις σχέσεις μεταξύ των διαφορετικών κλάδων των επιστημών αυτών και τη σύνδεσή τους με τη θεματική της εκπαίδευσης και της αγωγής.

3.0. 01 Εισαγωγή στις κοινωνικές επιστήμες (α' εξ.): Κουζέλης

Πρόκειται για μια εισαγωγή στον τρόπο σκέψης των διαφορετικών σχολών στις κοινωνικές επιστήμες. Μέσα από παραδείγματα, παρμένα από το χώρο της εκπαίδευσης, επιδιώκεται η εξοικείωση με τις βασικές έννοιες των κοινωνικών επιστημών, έτσι όπως οι έννοιες αυτές ορ-

γανώνονται στις κυριότερες σύγχρονες θεωρίες. Οι διαφορετικές προσεγγίσεις και ερμηνείες κοινωνικών ζητημάτων εξετάζονται κριτικά από τη σκοπιά: της προσφοράς τους στην ανάλυση και επίλυση κοινωνικών προβλημάτων, της χρήσης τους στην ερμηνεία εκπαιδευτικών διαδικασιών, της επιρροής τους στις παιδαγωγικές θεωρίες.

Κύκλος 3.1: Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης

Στα μαθήματα του κύκλου αυτού γίνεται μια κοινωνιολογική προσέγγιση διαφορετικών όψεων της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Στο επίκεντρο βρίσκονται τα ζητήματα της κοινωνικής λειτουργίας του εκπαιδευτικού θεσμού, της ισότητας των ευκαιριών, της κοινωνικής κινητικότητας δια της εκπαίδευσης, της γλώσσας και των κωδίκων της, των σχέσεων εξουσίας και ιδεολογίας στο σχολείο, των σχέσεων και στάσεων που αναπτύσσονται στη σχολική τάξη, της συμβολικής ανταλλαγής και επικοινωνίας, της καλλιέργειας κοινωνικών ταυτοτήτων, της αναπαραγωγής της γνώσης, της συγκρότησης των υποκειμένων και της κοινωνικοποίησης, της χρήσης και του ορισμού του σχολικού χρόνου και χώρου, της ανάπτυξης και κοινωνικής αξιοποίησης συγκεκριμένων εκπαιδευτικών πρακτικών.

3.1. 01 Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης: Κοινωνιολογική Ανάλυση της Ελληνικής Εκπαίδευσης (δ' εξ.): Πολυδαρόδη

Οι στόχοι του μαθήματος περιλαμβάνουν εκτός των άλλων την "απεξάρτηση" των φοιτητριών/τών από

την αποστήθιση, ως τρόπο μάθησης, και την έκθεση ιδεών, ως αντίληψη που υποκαθιστά την επεξεργασία της επιστημονικής γνώσης. Το περιεχόμενο του μαθήματος εστιάζεται στην κοινωνιολογική μελέτη της ελληνικής εκπαίδευσης. Αυτό σημαίνει τη χρήση θεωρίας και πραγματολογικού υλικού για την κοινωνιολογική διερεύνηση φαινομένων της ελληνικής εκπαίδευσης. Η έμφαση είναι στις εξετάσεις, επειδή αποτελούν το μόνο θεσμικό και φανερό εμπόδιο στη φοίτηση στις ανώτερες βαθμίδες της εκπαίδευσης, και επειδή είναι αποφασιστικής σημασίας στην κατανόηση του ρόλου της εκπαίδευσης για την ελληνική κοινωνία.

Το μάθημα αποτελείται από τρεις δραστηριότητες:

- τη συνήθη πανεπιστημιακή παράδοση
- την πρακτική εργαστηριακή άσκηση των φοιτητριών/τών
- την αξιολόγηση με βάση την πρακτική εργαστηριακή άσκηση των φοιτητριών/τών ή την εξέταση στο τέλος του εξαμήνου (στην αίθουσα με ανοιχτά βιβλία, ή στο σπίτι κατά τη διάρκεια διημέρου, ή στην αίθουσα χωρίς βιβλία).

3.1. 03 Οι κοινωνικές παράμετροι της εκπαιδευτικής διαδικασίας. (β' εξ.): Φραγκουδάκη

1. Οι κυριότεροι παράγοντες που καθορίζουν τη σχολική επιτυχία ή αποτυχία.

1.1. Μητρική γλώσσα και σχολική γλώσσα

1.2. Η κοινωνική διάσταση της σχολικής γνώσης

2. Η σημασία του νηπιαγωγείου για τη μείωση της σχολικής αποτυχίας.

2.1. Η αντισταθμιστική εκπαίδευση πετυχαίνει όταν αρχίζει νωρίς

2.2. Η αφαιρετική ικανότητα και η μεταμόρφωση της ύλης στην προσχολική ηλικία.

3.1. 04 Ταυτότητες στην εκπαίδευση I (ε' εξ.): Ασκούνη

Το μάθημα αναφέρεται στον τρόπο με τον οποίο συγκροτείται η κοινωνική ταυτότητα και στο ρόλο που διαδραματίζει το σχολείο σε αυτήν τη διαδικασία. Ο ορισμός της ταυτότητας (του ίδιου) προϋποθέτει την ετερότητα (τον άλλο) και κάθε ταυτότητα κατατάσσει τα άτομα διαφοροποιώντας τα. Η διαφοροποίηση αυτή όμως συνδέεται με αξιολογήσεις, ιεραρχήσεις και αποκλεισμούς του "άλλου", του διαφορετικού.

Στο μάθημα εξετάζεται η ιδιαίτερη συμβολή του σχολείου στη διαμόρφωση συλλογικών ταυτοτήτων. Το ενδιαφέρον εστιάζεται σε τρεις βασικές εκδοχές της ταυτότητας που δομούνται γύρω από τους άξονες: φύλο, έθνος, κοινωνική τάξη.

3.1. 06 Η γλώσσα ως επικοινωνία στην προσχολική και πρώτη σχολική περίοδο. (ζ' εξ.): Φραγκουδάκη

1. Γλώσσα και επικοινωνία

1.1. Το νόημα το παράγει η περίπτωση επικοινωνίας

1.2. Γλωσσική ικανότητα και επικοινωνιακή ικανότητα

2. Γλωσσικές παραλλαγές και σχολική νόρμα

2.1. Η γλώσσα μέσα στο σχολικό και άλλα πλαίσια

2.2. Διδασκαλία των λειτουργιών της γλώσσας στο νηπιαγωγείο και την Α' δημοτικού

3.1. 07 Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης II (η' εξ.): Σολομών

Στο μάθημα αυτό θα παρουσιαστεί πώς μια συγκεκριμένη θεωρία της κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης, αυτή του Basil Bernstein, μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην περιγραφή και ανάλυση των διαδικασιών και στοιχείων που συνθέτουν τους διάφορους τύπους εκπαιδευτικής πρακτικής και των τρόπων με τους οποίους οι πρακτικές αυτές μπορούν να συμβάλουν στην κατανομή και στη συγκρότηση των υποκειμένων. Επίσης σ' αυτό το πλαίσιο οι κανονιστικές θεωρίες του ρόλου θα εξεταστούν κριτικά. ,

3.1. 09 Ταυτότητες στην εκπαίδευση II (στ' εξ.): Ασκούνη

Το μάθημα αποτελεί συνέχεια του "Ταυτότητες στην εκπαίδευση I". Επιχειρείται μια ανάλυση της καθημερινής σχολικής πραγματικότητας (περιεχόμενο σχολικής γνώσης, διδακτικές πρακτικές, οργάνωση της σχολικής ζωής κλπ.), με στόχο να εξετασθεί η συμβολή του σχολείου στη διαμόρφωση συλλογικών ταυτοτήτων, αλλά και οι συνακόλουθες διαδικασίες διαφοροποίησης και αποκλεισμού του "διαφορετικού". Εξετάζονται επίσης οι βασικοί προσανατολισμοί της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.

3.1.12 Κοινωνιολογικοί παράγοντες της επικοινωνίας. (ζ' εξ.): Φραγκουδάκη

1. Η επικοινωνία είναι μέρος της πολιτισμικής συμπεριφοράς

1.1. Γραμματική, σύνταξη και νόημα

1.2. Γλωσσική ανωτερότητα και κοινωνική παρανόηση

2. Η γλώσσα δεν υπάρχει παρά μόνο ως χρήση

2.1. Επικοινωνιακή αποτελεσματικότητα και πλαίσιο της ομιλίας

2.2. Χρήση της γλώσσας και δημιουργία κοινωνικών ταυτοτήτων

3.1. 14 Κοινωνιολογία της Παιδικής Ηλικίας (στ' εξ.): Μακρυνιώτη

Το μάθημα εξετάζει την παιδική ηλικία ως κοινωνική κατηγορία και διερευνά τις ιστορικές, κοινωνικές, πολιτιστικές και οικονομικές διαδικασίες που οδήγησαν στη θεσμική διάκρισή της από τους ενηλίκους. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο, εξετάζονται κριτικά θέματα όπως οι κυρίαρχες θεωρητικές προσεγγίσεις γύρω από την παιδική ηλικία, η θέση της παιδικής ηλικίας στην κοινω-

νική δομή (όπως αυτή ορίζεται από τη σχέση με την απασχόληση, την εκπαίδευση και τη συμμετοχή στη δημόσια ζωή) καθώς και οι κοινωνικοί θεσμοί και οι επαγγελματικές/επιστημονικές ειδικότητες που την αφορούν. Στη συζήτηση αυτή υπεισέρχονται οι μεταβλητές της κοινωνικής τάξης, του φύλου, της εθνότητας και αναιρούν την κυρίαρχη αντίληψη περί μιας, ενιαίας, αδιαφοροποίητης και ομοιογενούς παιδικής ηλικίας.

Κύκλος 3.2: Συγκριτική εκπαίδευση

Αντικείμενο της Συγκριτικής Εκπαίδευσης είναι η συγκριτική μελέτη και ανάλυση της εκπαιδευτικής πραγματικότητας, όπως διαμορφώνεται σε διάφορα κοινωνικά, οικονομικά, πολιτικά, ιστορικά και πολιτισμικά πλαίσια. Το εάν αποτελεί κλάδο των Επιστημών της Αγωγής ή πεδίο επιστημονικής έρευνας, παραμένει υπό συζήτηση. Σε κάθε περίπτωση όμως η Συγκριτική Εκπαίδευση χαρακτηρίζεται από τη διαπλοκή στοιχείων, όπως: η συγκριτική προσέγγιση, εμπλουτισμένη από εμπειρίες που αναφέρονται σε πολλές χώρες και διάφορα εκπαιδευτικά συστήματα, η διεπιστημονικότητα, η κριτική / παραμβατική διάθεση σχετικά με τα εκπαιδευτικά πράγματα.

3.2. 01. Επιστημολογικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις στη Συγκριτική Εκπαίδευση (ζ' εξ.): Ηλιού

Η Συγκριτική Εκπαίδευση προσδιορίζεται επιστημολογικά από τη σχέση της τόσο με άλλους συγκριτικούς επιστημονικούς κλάδους, όσο και με τις άλλες Επιστήμες της Αγωγής. Η συγκριτική προσέγγιση αποτελεί το κύριο μεθοδολογικό της εργαλείο. Παρουσιάζονται τυπολογίες των Επιστημών της Αγωγής, καθώς και η ιστορία της συγκρότησης της Συγκριτικής Εκπαίδευσης διεθνώς και

στην Ελλάδα. Στη συνέχεια, αφού περιγραφούν οι κυριότεροι διεθνείς οργανισμοί με έμφαση σε αυτούς του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών, διαγράφεται ο ρόλος τους στη διαμόρφωση και εξέλιξη της Συγκριτικής Εκπαίδευσης. Τέλος, επισημαίνεται με σχετικά παραδείγματα, πως η εκπαιδευτική πολιτική των διεθνών οργανισμών μπορεί να αξιοποιηθεί δημιουργικά από τις διάφορες χώρες, στο μέτρο που έχουν αναπτύξει ενδογενές πλαίσιο για τη διαμόρφωση εθνικής εκπαιδευτικής πολιτικής.

3.2. 03 Εκπαίδευση στη Νέα Ευρώπη και κοινωνικά δικαιώματα (η' εξ): Ζαμπέτα

1. Ευρωπαϊκή Ένωση και εκπαίδευση: - Θεσμοί και πολιτικές. Οι σημερινές προκλήσεις. - Η ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση. Συγκλίσεις και αποκλίσεις πολιτικών.
2. Τάσεις εκπαιδευτικής πολιτικής στις χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης: - Φιλελευθεοποίηση, ιδιωτικοποίηση. - Αξιολόγηση και από-

δοση λόγου της εκπαίδευσης. - Ο ρόλος του εκπαιδευτικού : αυτονομία, επαγγελματισμός, κρατικός έλεγχος. - Επαγγελματική κατάρτιση και ευέλικτη εξειδίκευση. - Συγκεντρωτισμός και αποκέντρωση.

3. Εκπαίδευση και κοινωνικά δικαιώματα: - Εκπαίδευση και κοινωνικοί αποκλεισμοί. - Η εκπαίδευση ως στρατηγική εμπέδωσης κοινωνικών δικαιωμάτων. - Η έννοια του πολίτη. - Εκπαίδευση και πολιτικά δικαιώματα.

Κύκλος 3.3: Εκπαιδευτική Πολιτική και Ιστορία της Εκπαίδευσης

Στο πλαίσιο του αντικειμένου της Εκπαιδευτικής Πολιτικής αναλύεται η εκπαίδευση ως δραστηριότητα του σύγχρονου κράτους και εξετάζονται θέματα που αφορούν: θεωρίες κράτους και ερμηνείες της σχέσης κράτους - εκπαίδευσης - κοινωνίας, διαδικασίες διαμόρφωσης και κριτική της Εκπαιδευτικής Πολιτικής, σχέση δημόσιων και ιδιωτικών συμφερόντων στην εκπαίδευση, συγκριτική ανάλυση εκπαιδευτικών πολιτικών και μεταρρυθμίσεων κ.ά. Η ιστορία της Εκπαίδευσης εξετάζει την διαχρονική προοπτική των τάσεων και των θεσμών που χαρακτηρίζουν επιμέρους εκπαιδευτικά συστήματα ή και παιδαγωγικές θεωρίες. Οι τομές της είναι άλλοτε χρονολογικές, άλλοτε γεωγραφικές και άλλοτε ειδολογικές.

3.3. 01 Κράτος και εκπαίδευση (στ' εξ.): Ζαμπέτα

1. Εκπαίδευση και κοινωνία: - Ιστορική συγκρότηση των εκπαιδευτικών συστημάτων - Η παρέμβαση του κράτους στην εκπαίδευση - Η Εκπαίδευση ως δημόσιο και ιδιωτικό αγαθό - Ο δημόσιος χαρακτήρας των εκπαιδευτικών θεσμών
2. Σύγχρονες θεωρητικές προσεγγί-

σεις της Εκπαιδευτικής Πολιτικής: - Ερμηνείες της σχέσης κράτους - εκπαίδευσης - κοινωνίας - Φιλελευθερισμός και το νεοφιλελεύθερο επιχείρημα - Το μαρξιστικό επιχείρημα - Το επιχείρημα του κράτους πρόνοιας - Το επιχείρημα των πλουραλιστών - Μοταμοντερισμός και εκπαίδευση - Προβληματισμοί για ένα κριτικό επιχείρημα

3.3. 02 Εκπαίδευση Πολιτική Ι: Η Εκπαιδευτική Πολιτική στην Προσχολική και την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση : Συγκριτική Διάσταση (α' εξ.): Ζαμπέτα

1. Η Συγκρότηση των θεσμών προσχολικής εκπαίδευσης: - Ιστορικό πλαίσιο, γυναικεία απασχόληση και εκπαίδευση, σύγχρονες τάσεις.

2. Η πολιτική του κράτους για την προσχολική εκπαίδευση στην Ελλάδα: - Προσχολική αγωγή. Εκπαίδευση ή φροντίδα - Διείσδυση και ανάπτυξη των θεσμών προσχολικής αγωγής - Γεωγραφία της ελληνικής προσχολικής εκπαίδευσης. - Αναλυτικά προγράμματα για το νηπιαγωγείο. - Η εκπαίδευση των νηπιαγωγών. - Η πολιτική για την προσχολική εκπαίδευση σε επιλεγμένες χώρες (χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Η.Π.Α., Ιαπωνία).

3. Η Πολιτική του κράτους για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση: - Θεσμικές ρυθμίσεις και πολιτικές στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. - Προβλήματα της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και πολιτικές. - Τα minimum standards (αναλφαβητισμός και μαθητική διαρροή, υποδομή, εκπαιδευτικές δαπάνες). - Περιεχόμενο σπουδών (Αναλυτικά προγράμματα, διδακτικά βιβλία, παιδαγωγικές μέθοδοι). - Κοινωνική ανισότητα και προνοιακή διάσταση της εκπαίδευσης. - Αξιολόγηση και απόδοση λόγου των εκπαιδευτικών θεσμών. - Η εκπαίδευση και το επάγγελμα του εκπαιδευτικού. - Η εκπαιδευτική έρευνα.

3.3. 06 Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης (ε' εξ.): Δημαράς

Με κύριο εργαλείο δουλειάς τα κείμενα, εξετάζονται στη διαχρονική τους διάσταση φαινόμενα που με την επανάληψή τους χαρακτηρίζουν τόσο τις δομές του εκπαιδευτικού συστήματος όσο και την εκάστοτε κρατούσα παιδαγωγική σκέψη. Με έμφαση στις μεταρρυθμίσεις (και τις προτάσεις για μεταρρύθμιση) επισημαίνονται οι επιπτώσεις των κοινωνικών δεδομένων στα εκπαιδευτικά πράγματα. Επισκοπούμενη περίοδος: 1821-1950.

3.3. 07 Εκπαιδευτική Πολιτική: Κοινωνιολογική Ανάλυση της Εκπαιδευτικής Πολιτικής και Πρακτικής (ε' εξ.): Πολυδωρίδη

(Είναι εισαγωγικό μάθημα και κυρίως απευθύνεται στους φοιτητές που έχουν διδαχθεί ένα τουλάχιστον μάθημα Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης και Εισαγωγή στην ερευνητική μεθολογία).

Ο στόχος του μαθήματος είναι να εισαγάγει τις/τους φοιτητριες/τές στην ανάλυση της ελληνικής εκπαιδευτικής πολιτικής και πρακτικής. Η εκπαιδευτική πολιτική και πρακτική νοείται ως οι θεσμικές ρυθμίσεις και οι κοινωνικές πρακτικές που καθορίζουν και καθορίζονται από τη συγκρότηση του εκπαιδευτικού λόγου, τη δομή της εκπαίδευσης και τις παιδαγωγικές πρακτικές.

Στο πλαίσιο αυτό, στόχος του μαθήματος είναι να αρχίσουν οι φοιτητριες/τές να κατανοούν πως η εξουσία και οι κοινωνικές συγκρούσεις αποσαφηνίζουν το εκπαιδευτικό γίγνεσθαι και μέσω του κοινωνικού ελέγχου, το μετατρέπουν σε κοινωνικό γίγνεσθαι. Στόχος είναι επίσης να αρχίσουν να κατανοούν πώς το εκπαιδευτικό σύστημα, στα επιμέρους ή στο σύνολό του, συγκροτεί τον εξισωτικό και τον αναπαραγωγικό του χαρακτήρα και τους μηχανισμούς μέσα από τους οποίους ορίζεται η σχολική γνώση και οι εκπαι-

δευτικοί που τη διδάσκουν.

Το μάθημα αποτελείται από τρεις δραστηριότητες:

- τη συνήθη πανεπιστημιακή παράδοση
- την πρακτική εργαστηριακή άσκηση των φοιτητριών/τών
- την αξιολόγηση με βάση την πρακτική εργαστηριακή άσκηση των φοιτητριών/τών ή την εξέταση στο τέλος του εξαμήνου (στην αίθουσα με ανοιχτά βιβλία, ή στο σπίτι κατά τη διάρκεια διημέρου, ή στην αίθουσα χωρίς βιβλία).

Ενότητα 4: Μεθοδολογίας και επιστημολογίας

Κύκλος 4.0: Εισαγωγή

Τα εισαγωγικά μαθήματα αυτής της ενότητας καλύπτουν τις γνώσεις επιστημολογικών και μεθοδολογικών εννοιών, εργαλείων, προβληματισμών και κατευθύνσεων που είναι αναγκαίες για να μπορεί κανείς να παρακολουθήσει στη συνέχεια μαθήματα ποσοτικών και ποιοτικών αναλύσεων. Ο κύκλος καλύπτει τα θέματα: αλήθεια και αντικειμενικότητα, ιστορία και κριτική των μεθόδων, σχέση φυσικών και κοινωνικών επιστημών, επιστημονική εξέλιξη και πρόοδος, ιστορία και κοινωνιολογία της επιστήμης, έρευνα και ερευνητής, επιστημονική αξιοπιστία και εγκυρότητα, εξήγηση και ερμηνεία, μέθοδοι και τεχνικές, είδη τεχνικών, δειγματοληψία, εφαρμογές.

4.0. 02 Εισαγωγή στη Μεθοδολογία των Επιστημών του Ανθρώπου II (ε' εξ.): Δραγώνα

Το μάθημα αυτό αποτελεί συνέχεια του μαθήματος *Εισαγωγή στη Μεθοδολογία των Επιστημών του Ανθρώπου I*. Ο φοιτητής εξοικειώνεται με τις έννοιες της μεθόδου, της τεχνικής και της μεθοδολογίας. Εισάγονται τα βασικά θέματα που αποτελούν αντικείμενο θεωρητικών αντιθέσεων όπως νομοθετική/ιδιογραφική προσέγγιση, κλινική/πειραματική, ποιοτική/ποσοτική. Παρουσιάζονται οι βασικές ερευνητικές μέθοδοι και αναλύονται οι διάφορες φάσεις του ερευνητικού σχεδιασμού. Δίνεται μεγάλη έμφαση στα χαρακτηριστικά τα απαραίτητα για κάθε επιστημονική μέτρηση (αξιοπιστία - εγκυρότητα) και περιγράφεται ο τρόπος διασφάλισής τους. Περιγράφονται τα διάφορα είδη δειγματοληψίας. Εισάγονται οι διάφορες επι-

στημονικές τεχνικές στην υπηρεσία των μεθόδων: η συνέντευξη, η παρατήρηση, η ανάλυση των γραπτών κειμένων και όλες οι διάφορες μορφές τους και εφαρμογή τους. Οι διάφορες μορφές των τεχνικών τοποθετούνται σε ένα συνεχές που εκτείνεται ανάμεσα στην ποσοτική και την ποιοτική προσέγγιση, περιγράφονται οι εκάστοτε συνθήκες χρήσης, το περιεχόμενο, η διαδικασία μέτρησης, ο τρόπος ανάλυσης και ερμηνείας της κάθε τεχνικής. Τέλος, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη σχέση ερευνητή - ερευνώμενου.

Κύκλος 4.1: Τεκμηρίωση

Τα μαθήματα με αυτό το αντικείμενο απαντούν στο ερώτημα: πώς γράφεται μια επιστημονική εργασία; Αποτελούν έτσι απαραίτητη προϋπόθεση για τη συμμετοχή στα περισσότερα μαθήματα του τμήματος και στα υπόλοιπα μαθήματα της ενότητας μεθοδολογίας και επιστημολογίας.

4.1. 01 Στοιχεία τεκμηρίωσης επιστημονικών εργασιών (γ' εξ): Ασκούνη

- Η επιστημονική εργασία και οι στόχοι της: κριτήρια επιστημονικότητας
- Επιλογή και οριοθέτηση του θέματος
- Πηγές επιστημονικής εργασίας:

κριτήρια αξιολόγησης των πηγών

- Βιβλιογραφική έρευνα: - η βιβλιοθήκη και οι δυνατότητες που προσφέρει στον χρήστη - επιλογή βιβλιογραφίας.- βιβλιογραφικά δελτία
- Αποδελτίωση υλικού: - δελτία και σημειώσεις
- Συγγραφή: - παραθέματα, παραπομπές - κριτήρια γραφής

Κύκλος 4.2: Ποσοτικές μέθοδοι

Τα αριθμητικά δεδομένα είναι το προϊόν μελετών που γίνονται με τη χρήση της μεθόδου της παρατήρησης ή του πειράματος. Αυτός ο τομέας περιλαμβάνει μαθήματα με αντικείμενο την παρουσίαση μεθόδων διαχείρισης και ανάλυσης εκπαιδευτικών δεδομένων, με στόχο την περιγραφή και ερμηνεία των φαινομένων τα οποία αντανακλώνται στα δεδομένα αυτά.

4.2. 01 Μεθοδολογία των επιστημών του ανθρώπου: Στατιστική (ε' εξ.): Γιαλαμάς

Εισαγωγή στη στατιστική μεθοδολογία εφαρμοσμένη στην εκπαίδευση.

A. Περιγραφική στατιστική. (Κατανομές συχνοτήτων-μέτρα κεντρικής θέσης-μέτρα μεταβλητότητας-συνάφεια-κλίμακες)

B. Επαγωγική Στατιστική (Δειγματοληπτικές κατανομές-διαστήματα εμπιστοσύνης-έλεγχοι υποθέσεων για τους μέσους όρους-ανάλυση συχνοτήτων με τη χι-τετράγωνο κατανομή)

4.2. 01 Μεθοδολογία των επιστημών του ανθρώπου: Ανάλυση δεδομένων με τη βοήθεια υπολογιστών. (στ' εξ.): Γιαλαμάς

A. Εισαγωγή στη στατιστική μεθοδολογία της Ανάλυσης Δεδομένων (Ανάλυση Διασποράς, Παραγοντική Ανάλυση, Ανάλυση Συστάδων)

B. Εισαγωγή στη χρήση υπολογιστών (Λειτουργικό σύστημα: Windows xx, επεξεργασία κειμένου)

Γ. Εφαρμογή στατιστικών μεθόδων με τη βοήθεια υπολογιστών και στατιστικού λογισμικού. Οι φοιτητές εργάζονται με πραγματικά δεδομένα.

Κύκλος 4.3: Ποιοτικές μέθοδοι

Τα μαθήματα του κύκλου αυτού εξετάζουν τους κανόνες και τις αρχές που διέπουν την ποιοτική έρευνα, τις ιδιαίτερες μεθοδολογικές απαιτήσεις της, το ζήτημα της αντικειμενικότητάς της και τις ιδιαίτερες τεχνικές της ανάλυσης περιεχομένου και της ανάλυσης λόγου, της επιτόπιας και συμμετοχικής παρατήρησης, των εθνομεθοδολογικών προσεγγίσεων. Προτείνουν επίσης εφαρμογές των ποιοτικών μεθόδων σε ερευνητικά σχέδια που έχουν ως αντικείμενό τους τις εκπαιδευτικές σχέσεις και πρακτικές.

4.3. 01 Μεθοδολογία των επιστημών του ανθρώπου III- ανάλυση περιεχομένου στις Κοινωνικές Επιστήμες (ε' εξ.): Κοινωναίσιου

Η σημασία των λεκτικών και εξωλεκτικών μηνυμάτων και η χρήση της ανάλυσης περιεχομένου - Ο ρόλος της προβληματικής, των υποθέσεων και των εννοιών στην έρευνα - Τα αντικείμενα της ανάλυσης περιεχομένου: σχολικά εγχειρίδια, προγράμματα, τύπος (κείμενο και εικόνα), συνεντεύξεις κλπ. - Είδη της ανάλυσης περιεχομένου: ποιοτική και ποσοτική ανάλυση - Κριτήρια επιλογής των διαφόρων τεχνικών της ανάλυσης περιεχομένου - Οι συγκριτικές μέθοδοι και η ανάλυση περιεχομένου.

4.3. 04 Μεθοδολογία της Έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες, έμφαση στις Επιστήμες της Αγωγής (η' εξ.): Πολυδωρίδη

(Απευθύνεται κυρίως στους φοιτητές του τελευταίου έτους που έχουν παρακολουθήσει δυο τουλάχιστον μαθήματα ερευνητικής μεθοδολογίας

και σε μεταπτυχιακούς φοιτητές).

Οι στόχοι του μαθήματος συμπεριλαμβάνουν εκτός των άλλων την επεξεργασία θεωρίας, (ορίζοντα) της πραγματικότητας και του πραγματολογικού υλικού έτσι ώστε να κατανοηθεί σε πρώτη φάση και να κατακτηθεί (ας ελπίσουμε) ο τρόπος συγκρότησης, χρήσης και επαναδιαπραγμάτευσης της θεωρίας, των εννοιών και του πραγματολογικού υλικού σε σχέση με το παρακάτω πλαίσιο.

- Από τα μέσα του αιώνα και μετά οι κοινωνικές επιστήμες ανέπτυξαν και εξειδίκευσαν εμπειρικές - πειραματικές - στατιστικές - θετικιστικές προσεγγίσεις για να ερευνήσουν περίπου κάθε εκπαιδευτικό πρόβλημα υπό τον ήλιο.

- Στις δεκαετίες του 1970 η Μαρξιστική κριτική της εξουσίας, της κοινωνικής αναπαραγωγής και της κυριαρχίας αναπτύχθηκε στην εκπαίδευση μαζί με το αίτημα για επαναστατική αλλαγή. Η κριτική της Σχολής της Φρανκφούρτης έφερε στην εκπαιδευτική θεωρία τη σύνθεση της ιστορίας, της κοινωνικής θεωρίας και της ψυχολογίας. Η κριτική του θετικισμού και της τεχνοκρα-

τίας αναπτύχθηκε παράλληλα με το αίτημα για περισσότερο ανθρώπινη ανθρωπιστική επιστήμη.

- Οι δεκαετίες 1980 και 1990 φέρνουν την ανάπτυξη μεταθετικιστικής, ερμηνευτικής και νεο-Μαρξιστικής κριτικής, ενώ η ονομαζόμενη "ποιοτική" έρευνα αναζητά παράλληλη δραστηριότητα με την ονομαζόμενη "ποσοτική" έρευνα. Επικρα-

τεί σχετική "εκκρεμότητα" στη διεθνή ακαδημαϊκή κοινότητα σε αντίθεση με την προηγούμενη γενιά ερευνητών. Η προηγούμενη γενιά επέλεξε και μύηθηκε σε ένα συγκεκριμένο και σχετικά σταθερό ερευνητικό "παράδειγμα", ενώ σήμερα οι ερευνητές ψάχνουν απαντήσεις σε σημαντικά προβλήματα θεωρίας και μεθόδου.

Ενότητα 5: Φυσικών Επιστημών

Κύκλος 5.1: Βιολογία

Τα μαθήματα βιολογίας έχουν ως στόχο την εισαγωγή των φοιτητών σε βασικές αρχές και θεωρίες της βιολογικής επιστήμης που σχετίζονται με τις δομές και τις λειτουργίες του ανθρώπινου οργανισμού ώστε να μπορέσουν να κατανοήσουν σε επόμενα μαθήματα βασικές θεωρίες και πορίσματα της ψυχολογίας και ιδιαίτερα του τομέα της Γνωστικής Ψυχολογίας.

5.1. 01 Στοιχεία βιολογίας (β' εξ.): Φλογαΐτη

1. Δομή και λειτουργία του κυττάρου: Χημική σύσταση του κυττάρου (πρωτεΐνες, νουκλεϊκά οξέα κλπ). Κυτταρικά οργανίδια. Μεταβολισμός του κυττάρου.
2. Γενετική: Αναπαραγωγή, γονιμοποίηση και κληρονομικότητα. Μίτωση και μείωση. Το γενετικό υλικό. Μηχανισμοί μεταβίβασης του γενετικού υλικού. Χρωμοσωμικές ανωμα-

λίες. Μοριακή γενετική. Ομάδες αίματος του ανθρώπου. Αιμοσφαιρινοπάθειες.

3. Μικροοργανισμοί. Άμυνα απέναντι στα παθογόνα μικρόβια.

4. Ανατομία και φυσιολογία του ανθρώπου: Ιστοί και συστήματα οργάνων. Το νευρικό σύστημα. (Ο νευρικός ιστός και η λειτουργία του. Ανατομία και λειτουργία του νευρικού συστήματος.) Οι ενδοκρινείς αδένες και οι εκκρίσεις τους.

Κύκλος 5.2: Περιβαλλοντική εκπαίδευση

Τα μαθήματα αυτού του κύκλου αποσκοπούν (α) στην εισαγωγή των φοιτητών στον γνωστικό και ιδεολογικό χώρο του περιβάλλοντος και της οικολογίας· (β) στην κατανόηση της προβληματικής και του θεωρητικού και μεθοδολογικού πλαισίου της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης· (γ) στην άσκηση των φοιτητών σε μεθόδους και τεχνικές οι οποίες θα τους βοηθήσουν να διαμορφώσουν μελλοντικά στο σχολείο κατάλληλες διδακτικές παρεμβάσεις που θα εξυπηρετούν τους στόχους της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.

5.2. 01 Περιβαλλοντική Εκπαίδευση I. Εισαγωγή (γ' εξ.): Φλογαΐτη

Η προβληματική του περιβάλλοντος. Σχέσεις ανθρώπου - περιβάλλοντος .

Οικολογική κρίση - αίτια και συνέπειες. Οικολογία και οικολογικές κινήσεις. Ανάπτυξη και περιβάλλον. Ιδεολογική δομή του περιβαλλοντισμού.

Η προβληματική της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Γένεση και εξέλιξη της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Διεθνείς διασκέψεις σχετικές με το Περιβάλλον και την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση.

Η παιδαγωγική διάσταση της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Περιβάλλον και εκπαίδευση. Στόχοι, αρχές, χαρακτηριστικά της Περιβαλλοντικής Αγωγής. Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Εκπαιδευτικό σύστημα.

5.2. 02 Περιβαλλοντική Εκπαίδευση II. Βασικές έννοιες και μεθοδολογικές προσεγγίσεις (δ' εξ.): Φλογαΐτη

Βασικές έννοιες της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Δομή και λειτουργία των οικοσυστημάτων, ροή ενέργειας, μεταφορά και ανακύκλωση της ύλης, δυναμική πληθυσμών. Περιβαλλοντικά προβλήματα, αίτια, συνέπειες - προσεγγίσεις, αντιπαραθέσεις.

Μεθοδολογικές προσεγγίσεις και διδακτικές τεχνικές. Μοντέλα συνολικής προσέγγισης της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στην Ελλάδα.

Κύκλος 5.3: Μαθηματικές και φυσικές έννοιες

Τα μαθήματα αυτού του κύκλου επιδιώκουν να εξοικειώσουν τους φοιτητές με την ιστορία, τη λογική, την κατασκευή και την αμοιβαία σύνδεση των εννοιών της φυσικής και των μαθηματικών, καθώς και με τις αντίστοιχες έννοιες και ιδέες που σχηματίζουν τα παιδιά. Η γνώση των μαθηματικών και φυσικοεπιστημονικών δομών και η παράλληλη γνώση της γνωστικής εξέλιξης του παιδιού μπορούν να αποτελέσουν εργαλείο αποτελεσματικής διδακτικής και παιδαγωγικής παρέμβασης, ενώ η κριτική εξέταση των φυσικών επιστημών επιτρέπει την αποβολή αναχρονιστικών στερεοτύπων αναφορικά με την αξία και τη σχετική χρησιμότητα ορισμένων μαθησιακών διαδικασιών.

5.3. 01 Κατασκευάζοντας έννοιες στις Φυσικές Επιστήμες, (στ' εξ.): Τσελφές

Πειραματικά - εργαστηριακά σεμινάρια που εισάγουν ιδέες σχετικές με τη φύση της επιστημονικής δουλειάς. Μια ομάδα φοιτητών/τριών (μέχρι 10) επιλέγει ένα "φυσικό αντικείμενο" ως αντικείμενο έρευ-

νας μέσα σε ένα "ερευνητικό πρόγραμμα" (το "φυσικό αντικείμενο" μπορεί να είναι οτιδήποτε: ένα κείμενο, ένα φύλλο χαρτί...). Η ομάδα κατασκευάζει και λύνει ένα επιστημονικό πρόβλημα σχετικό με το αντικείμενο: κατασκευή και έλεγχος υπόθεσης, συγγραφή ανακοίνωσης.

5.3. 02 Η εξέλιξη των ιδεών στις Φυσικές Επιστήμες. (δ' κ.): Τσελφές

Μια ιστορική εισαγωγή στην “επιστημονική επανάσταση” του 17ου αιώνα, με έμφαση στις ιδέες για τη φύση και το κύρος της επιστημονι-

κής γνώσης. Εστιάζουμε επίσης στη δυσκολία που εμφανίζεται στην αλλαγή των ιδεών για τη φύση, στο ρόλο της φαντασίας στη γέννηση των ιδεών και την κοινωνική διάσταση της επιστημονικής δραστηριότητας.

Ενότητα 6: Αισθητικής αγωγής

Κύκλος 6.1: Μουσική – Κινητική

Στα μαθήματα αυτού του κύκλου δίνονται η ιστορία και οι θεωρητικές βάσεις της μουσικής και της κινητικής, αναλύονται τα βασικά στοιχεία του ήχου, της μουσικής και των μουσικοκινητικών παιχνιδιών, διδάσκονται πρώτες μορφές αυτοσχεδιασμού και εξετάζονται οι αρχές της διδακτικής της μουσικής σε παιδιά. Παράλληλα προσφέρονται γνώσεις αρμονίας και τραγουδιού και πρακτικές ασκήσεις σε όργανα και στην κατασκευή τους

6.1. 01. Θεωρητικές βάσεις της μουσικής (α' εξ.): Λουκούμη

- Ερμηνεία του μουσικού φαινομένου: Ήχος (Ύψος - Διάρκεια - Ένταση)
- Φθογγόσημα, Αξίες, Πεντάγραμμο-Κλειδιά-Παύσεις-Μέτρο, Διαστολές, Δείκτης.
- Είδη μέτρων - Ελλιπές μέτρο - Παρεστιγμένα και Δις Παρεστιγμένα Φθογγόσημα. Παρεστιγμένες και Δις Παρεστιγμένες παύσεις.
- Αλλοιώσεις, Κλίμακα, Μείζονες κλίμακες με διέσεις και υφέσεις.
- Αντιχρονισμός, Συγκοπή.
- Solfege (Μουσική ανάγνωση): Μελωδικές και Ρυθμικές Ασκήσεις.
- Πρώτη επαφή με όργανο (αρμόνιο).

6.1. 02 Μουσική και κινητική αγωγή I (α' εξ.): Τσαφταρίδης

Η μουσική και κινητική αγωγή σαν μέσον αισθητικής καλλιέργειας και έκφρασης συναισθημάτων. Ιστορικά

στοιχεία για την Μ.Κ. Πού ανιχνεύονται οι ρίζες της, με ποιο τρόπο εμφανίζεται, ποιο ρόλο έπαιξε, εξέλιξη και πισωγυρίσματα. Η εκ νέου ανακάλυψη της Μ.Κ. στις αρχές του αιώνα μας. Οι μεγάλοι μουσικοπαιδαγωγοί και η φιλοσοφία τους. Ρυθμός, λόγος, μελωδία, κίνηση και η έννοια της “στοιχειοδομικής” (elementar) μουσικής. Ο ήχος και τα βασικά στοιχεία της μουσικής μέσα από τα μουσικά και κινητικά παιχνίδια. Απλές κυκλικές φόρμες (rondo), επίμονο βάσιμο (basso stinato) και ο αυτοσχεδιασμός στη σύνθεση μουσικοκινητικού έργου.

6.1. 03. Πρακτική εξάσκηση σε όργανο. (πρώην Μουσική Αγωγή II) (δ' εξ.): Λουκούμη

- Ελάσσονες κλίμακες με διέσεις και υφέσεις
- Σχετικές - Ομώνυμες - Εναρμόνιες κλίμακες.
- Σύνθετα - Εναρμόνια - αλλοιωμένα διαστήματα.

• Ρεπερτόριο τραγουδιών (σε μείζονες και ελάσσονες κλίμακες) με πρακτική εξάσκηση στο αρμόνιο.

6.1. 04. Βασικές γνώσεις Αρμονίας. (πρώην Μουσική Αγωγή ΙΙΙ) (ε' εξ.): Λουκούμη

• Ρεπερτόριο τραγουδιών (πάνω σε τρόπους Παραδοσιακής και Λαϊκής Μουσικής)
• Τετράχορδα - Τρόποι.
• Συγχορδίες και βασικές γνώσεις εναρμόνισης τραγουδιού (αριστερό και δεξί χέρι).
• Στοιχεία Οργανογνωσίας.
• Ιστορία της μουσικής.

6.1. 05 Κατασκευές μουσικών οργάνων Ι (γ' εξ.): Τσαφταρίδης

Κατάταξη των μουσικών οργάνων. Βασικές γνώσεις για την παραγωγή του ήχου στα μουσικά όργανα. Απλές κατασκευές μουσικών οργάνων με υλικά όπως κουτιά από αναψυκτικά, πλαστικά ποτήρια, χάνδρες, κομμάτια από ξύλο, φύλλα, όστρακα. Ρυθμικά και μελωδικά παιχνίδια με χρήση των ιδιοκατασκευασμένων οργάνων.

6.1. 06 Μουσική και κινητική αγωγή ΙΙ (β' εξ.): Τσαφταρίδης

(Προσπατούμενο: Μουσική και κινητική αγωγή Ι)
Η πρακτική εφαρμογή της Μ.Κ. στις μικρές ηλικίες και ιδιαίτερα στο χώρο του νηπιαγωγείου. Φωνητικές δυ-

νατότητες των νηπίων, όργανα και δυνατότητες χρήσης από αυτά. Ο αυτοσχεδιασμός και η ελεύθερη δημιουργία σαν κύτταρο της μουσικής πράξης και της αισθητικής αγωγής. Παραδοσιακά τραγούδια που μπορούν να τραγουδηθούν από παιδιά. Η δυναμική της τάξης, προβλήματα και λύσεις.

6.1. 07. Στοιχειώδεις γνώσεις Μονωδίας (Τραγουδιού) (στ' εξ.): Λουκούμη

• Αναπνοή, άρθρωση, τοποθέτηση φωνής (για την άνετη εκτέλεση και διδασχία ενός τραγουδιού).
• Στοιχεία μορφολογίας (Τι είναι όπερα, συμφωνία, κονσέρτο, σονάτα, ορατόριο, μουσική δωματίου κ.α.).
• Ακρόαση έργων κλασικής μουσικής.
(Τα μαθήματα: 6.1.03, 6.1.04, 6.1.07 προϋποθέτουν ή παρακολούθηση προηγούμενων, του μαθήματος 6.1.01 ή γνώσεις βασικές της μουσικής.)

6.1. 08 Κατασκευές μουσικών οργάνων ΙΙ (δ' εξ.): Τσαφταρίδης

Σύνθετες κατασκευές μουσικών οργάνων με "απλά και άχρηστα" υλικά. Τέτοια υλικά είναι το καλάμι, οι φλάσκες, οι μεταλλικοί σωλήνες, τα μεταλλικά ελάσματα, το δέρμα και τα τύμπανα. Όργανα που μπορούν να χορδιστούν με απόλυτη οξύτητα (Α - 440 Hz). Μουσική, τραγούδια και κατασκευές από διαφορετικούς μουσικούς πολιτισμούς.

Κύκλος 6.2: Εικαστικά

Με τα μαθήματα αυτά οι φοιτητές εισάγονται στο νόημα της αισθητικής αγωγής στα εικαστικά. Επιδιώκεται η σύνδεση της θεωρίας της ζωγραφικής, γλυπτικής, χαρακτικής κλπ. με την πράξη. Οι φοιτητές εκφράζονται δημιουργώντας με ποικίλα υλικά και τεχνικές. Εκπαιδεύονται ώστε να μπορούν να εφαρμόσουν την Εικαστική Αγωγή στη διδακτική πράξη, με στόχο την καλλιέργεια της δημιουργικής σκέψης και έκφρασης των παιδιών.

6.2. 01 Εισαγωγή στην Αισθητική Αγωγή. Εικαστικές Τέχνες (α' εξ.): Κακίση

Το μάθημα αποτελείται από δύο μέρη: θεωρητικό και πρακτικό.
Θεωρητικά: - Τι είναι τέχνη. Αισθητική αγωγή. - Εισαγωγή στις εικαστικές τέχνες. - Εισαγωγή στην εικαστική αγωγή. - Υλικά και οργάνωση στο νηπιαγωγείο. - Παιδική ζωγραφική. Εικαστικά στάδια του παιδιού. - Η ζωγραφική και τα στοιχεία της: Σχέδιο, τόνος, χρώμα, συμβολισμοί χρωμάτων, σημείο, γραμμή, σχήμα, επίπεδο, σύνθεση κ.α. - Μάσκες και θέατρο μασκέ.
Πρακτικά: - Υλικά και τεχνικές: α) μαρκαδόροι, β) παστέλ, γ) δακτυλομπογιές, δ) ζωγραφική με πινέλα, ε) κολάζ, στ) μάσκες, ζ) χριστουγεννιάτικες διακοσμήσεις.

6.2. 03 Εικαστική Αγωγή Ι (ε' εξ.): Κακίση

Το μάθημα αποτελείται από δύο μέρη: θεωρητικό και πρακτικό.
Θεωρητικό: - Στοιχεία ιστορίας της Τέχνης: α) Αρχαίοι πολιτισμοί και η ζωγραφική τους, β) Σύγχρονη τέχνη: Κινήματα του 20ου αιώνα. - Στοιχεία αισθητικής και φιλοσοφίας της

τέχνης. - Γλυπτική, πλαστική, κεραμική - ο πηλός. - Χαρακτική. - Ο Gaudi και η αρχιτεκτονική. - Το διακοσμητικό σχέδιο. Ελληνικά λαϊκά μοτίβα. - Τα παιχνίδια και οι κούκλες.
Πρακτικό: - Πηλοπλαστική. - Χάραγμα - τύπωμα με απλά υλικά. - Κατασκευή παιχνιδιών και κούκλας με απλά υλικά. - Χαλκοπλαστική. - Πασχαλιάτικες και άλλες διακοσμήσεις. Διακοσμητικά σχέδια.

6.2. 04 Εικαστική Αγωγή ΙΙ (στ' εξ.): Κακίση

Το μάθημα αποτελείται από δύο μέρη: θεωρητικό και πρακτικό.
Θεωρητικό: - Στοιχεία κριτικής της Τέχνης. - Σχέση ζωγραφικής με άλλες τέχνες. - Διδακτική της τέχνης στην προσχολική αγωγή. - Το ανάγλυφο. - Κατασκευές στο χώρο. - Χαρακτική και τύπωμα. - Χαρτοπολτός.
Πρακτικό: - Ζωγραφική: μεικτή τεχνική. - Ανάγλυφες κατασκευές. - Τρισδιάστατες κατασκευές στο χώρο. - Χαρακτική και τύπωμα με λιμόλεουμ. - Χαρτοπολτός: κούκλες κουκλοθεάτρου, μάσκες κ.α.

6.2. 05 Εικαστική Αγωγή III (ζ' εξ.): Παγκράτη

Το μάθημα είναι θεωρητικό και πρακτικό

Θεωρία:

Ιστορία της Τέχνης: - Ρωμανική (12ος αιώνας). - Γοτθική (13ος αιώνας). - Πρώιμη Αναγέννηση (14ος +15ος), στην Ιταλία και Φλάνδρα. - Ώριμη Αναγέννηση (15ος - 1525), στην Ιταλία και Βορρά (Ζωγραφική - Γλυπτική - Αρχιτεκτονική). - Μανιερισμός.

Πρακτική:

1) Τεχνική κολλάζ με χαρτιά και χρώματα (σε ελεύθερη σύνθεση ή συγκεκριμένο θέμα).

2) Κατασκευή μακέτας με διάφορα υλικά (χαρτόνι, υφάσματα, ξύλο, σύρμα, φελλό), με ελεύθερο θέμα (εσωτερικός ή εξωτερικός χώρος) και με έμφαση στη χρησιμοποίηση άχρηστου υλικού (π.χ. κουμπιά, σπιρτόκουτα, βίδες, χαρτιά περιτυλίγματος).

3) Χειροτεχνίες με χαρτί..

6.2. 06 Εικαστική Αγωγή IV (η' εξ.): Παγκράτη

Το μάθημα είναι θεωρητικό και πρακτικό .

Θεωρία:

• Ιστορία της τέχνης: Μπαρόκ (17ος), Ιταλία, Ισπανία, Βέλγιο, Ολλανδία, Γαλλία - 18ος αιώνας. - Ροκοκό. - 19ος, Κλασικισμός, Ρομαντισμός, Ρεαλισμός, Ιδεαλιστικά κινήματα, Υπαιθριστές, Εμπρεσιονιστές, Μετεμπρεσιονιστές.

• Θέατρο: Ιστορία κοστουμιού (διαμόρφωση κοστουμιού, διαμέσου των αιώνων). - Ιστορία θεάτρου (από αρχαιότητα μέχρι σήμερα) - Βασικές αρχές σκηνογραφίας (μακέττα, φωτισμός, ήχος, κοστούμια).

Πρακτική

1) Ζωγραφική με τέμπλες, λαδοπατέλ και άλλα είδη χρωμάτων.

2) Θέατρο: Σχεδιασμός και κατασκευή κοστουμιού (κατόπιν παρουσίασης κατασκευής κοστουμιού με πατρόν). - Σχέδιο και κατασκευή μακέτας μιας παιδικής θεατρικής παράστασης.

3) Πίνακας ημερολογιακός ή γενεθλίων, που θα αναρτηθεί στο νηπιαγωγείο, με υλικά όπως φελλός, φελιζόλ κτλ., με τεχνικές κολλάζ και χρώματα.

4) Πασχαλινές κατασκευές και διακοσμήσεις

Κύκλος 6.3: Θέατρο

Η θεατρική πράξη ως μέσο καλλιέργειας των φοιτητών αποσκοπεί πέρα από την απόκτηση γνώσεων στο να τους καταστήσει ικανούς να χρησιμοποιήσουν στην πράξη τις δεξιότητες που απέκτησαν, τόσο στη δημιουργία θεατρικών δρωμένων στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού προγράμματος, όσο και μέσα στην ίδια την παιδευτική διαδικασία. Επιπλέον ενεργοποιούν τον εαυτό τους σε όλα τα επίπεδα και ασκούνται σωματικά, ψυχικά και πνευματικά, συνειδητοποιώντας δυνάμεις τις οποίες με μόνη την απόκτηση γνώσεων δεν μπορούν να αποκαλύψουν.

6.3. 01 Παιχνίδια και ασκήσεις θεατρικής έκφρασης (ζ' εξ.): Γαλάντης

Στο μάθημα αυτό οι φοιτητές συμμετέχουν σε ασκήσεις και σε παιχνίδια θεατρικής έκφρασης. Οι ποικίλες δημιουργικές δραστηριότητες με τη χρήση ήχων, σχημάτων, ρυθμού και λέξεων, εμπλουτισμένες με μιμικά παιχνίδια αλλά και η συνδυαστική τους κατάληξη σε δρώμενα καλλιεργούν την εκφραστική δύναμη των φοιτητών. Επίσης διευρύνουν τη διδακτική τους ικανότητα.

6.3. 02 Κουκλοθέατρο (β' εξ.): Παρούση

- Εισαγωγή στο κουκλοθέατρο
- Το κουκλοθέατρο στην καθημερινή παιδαγωγική πράξη
- Μυθοπλασία
- Αυτοσχέδια σκηνικά
- Απλή κατασκευή κούκλας

6.3. 03 Αυτοσχεδιασμός-Θεατροποίηση και Αφήγηση Παραμυθιού (η' εξ.): Γαλάντης

(Προϋπόθεση για τη συμμετοχή των φοιτητών είναι η παρακολούθηση του μαθήματος "Παιχνίδια και ασκήσεις θεατρικής έκφρασης")

Στόχος: Η θεατρική πράξη ως μέσον καλλιέργειας και ως αντικείμενο διδασκαλίας.

Περιεχόμενο: Πρόκληση θεατρικών αυτοσχεδιασμών με κίνητρο αυστηρά προσδιορισμένα θέματα και σύμβολα και με αφορμές που προκαλούν πολλαπλές εκδοχές κατά την ανάπτυξή τους σε θεατρικά δρώμενα. Θεατροποίηση παραμυθιού, αφήγηση παραμυθιού (story telling), τρόποι απόδοσης με λόγο και με κίνηση.

6.3. 04 Θεατρικό παιχνίδι & διαπολιτισμική εκπαίδευση (γ' εξ.): Νικολούδη

Ο στόχος του μαθήματος είναι η αναγνώριση της ύπαρξης διακρίσεων μέσα στην κοινωνία γενικά και

στη σχολική τάξη συγκεκριμένα, και η αντιμετώπιση αυτών των διακρίσεων μέσω της βίωσης, χρησιμοποιώντας τις θεατρικές τεχνικές. Αρχικά γίνεται γενική θεωρητική κάλυψη για τα είδη ταυτοτήτων και τις μορφές διακρίσεων που συναντάμε στην εκπαίδευση, για το ρόλο και τη σπουδαιότητα της θεατρικής έκφρασης στη σχολική πραγματικότητα και για τις διάφορες θεατρικές τεχνικές.

Στη συνέχεια το μάθημα παίρνει εργαστηριακή μορφή. Οι φοιτητές δέχονται κάποια ερεθίσματα σχετικά με τις διακρίσεις, τα επεξεργάζονται σε επιμέρους ομάδες και τα αποδίδουν θεατρικά. Σε αυτή τη διαδικασία συμμετέχουν με ίσους όρους, γνωρίζουν καλύτερα ο ένας τον άλλο και γίνονται αποδεκτοί μεταξύ τους, παρόλο που διαφέρουν. Με αυτόν τον τρόπο εναντιώνονται στη διάκριση και σέβονται τη διαφορετικότητα.

Κύκλος 6.4: Κινηματογράφος, βίντεο, νέα μέσα

Στα μαθήματα αυτού του κύκλου οι φοιτητές εισάγονται στη χρήση και την εκπαιδευτική εφαρμογή της φωτογραφίας, του φιλμ και του βίντεο και έρχονται σε επαφή με τη σύγχρονη προβληματική στο πεδίο των νέων μέσων, της επικοινωνίας, της συμβολικής αναταλλαγής και της κίνησης της πληροφορίας. Εξετάζονται επίσης οι διαφορετικές κοινωνικές χρήσεις και λειτουργίες των μέσων αυτών και του κοινωνικού χρόνου στον οποίο εντάσσονται.

6.4. 01 Εισαγωγή στη χρήση φωτογραφίας, φιλμ και βίντεο (α' εξ.): Ντεπιάν

Το μάθημα αυτό έχει στόχο τη βασι-

6.3. 05 Θεατρικό παιχνίδι και διαπολιτισμική εκπαίδευση II (δ' εξ.): Νικολούδη

Συνέχεια και εξέλιξη του 6.3.04. Σχετικά με το στόχο, τη σπουδαιότητα και τη μορφή του μαθήματος, ισχύει ό,τι και σε εκείνο.

Μεθοδολογία: Στο δ' εξάμηνο οι φοιτητές, εφόσον έχουν εξοικειωθεί με αυτόν τον τρόπο δουλειάς, βρίσκουν μόνοι τους διάφορα παραδείγματα στα οποία υπάρχουν διακρίσεις, τις εντοπίζουν, τις συζητούν μεταξύ τους, διαμορφώνουν τις ανάλογες συνθήκες και τις παρουσιάζουν ανά ομάδες, δραματοποιώντας την αντιμετώπισή τους. Η όλη προετοιμασία και η παρουσίαση είναι αποτέλεσμα της συνεργασίας και της πρωτοβουλίας των φοιτητών. Ο ρόλος του καθηγητή είναι συμβουλευτικός.

κή γνωριμία με τρία οπτικά μέσα (φωτογραφία, φιλμ/κινηματογράφος, βίντεο) και τις δυνατότητες χρήσης των μέσων αυτών από παιδαγωγούς και μικρά παιδιά.

Το περιεχόμενο του μαθήματος συμπεριλαμβάνει:

- τη γνωριμία με τις βασικές αρχές των οπτικών μέσων (ιστορία και σημαντικές εφαρμογές)
- την εισαγωγή στη χρήση εξοπλισμού (φωτογραφική μηχανή, βιντεοκάμερα, προβολέας διαφανειών, γραφοσκόπιο, κ.λ.π.)
- πρακτικές εφαρμογές που διευκολύνουν και προεκτείνουν τις καθιερωμένες δραστηριότητες του νηπιαγωγείου.
- πρακτικές εφαρμογές που μπορούν να γίνουν από μικρά παιδιά και που λειτουργούν ως πρώτη επαφή με τις αρχές και δυνατότητες των οπτικών μέσων.

6.4. 02 Καλλιτεχνικά εργαστήρια για άτομα με ειδικές ανάγκες (η' εξ.): Ντεπιάν

Ο στόχος του μαθήματος είναι η επαφή με τις πολλαπλές δυνατότητες και εφαρμογές καλλιτεχνικών εργαστηρίων για άτομα με ειδικές ανάγκες.

Μέσα από παραδείγματα εργαστηρίων στην Ελλάδα και στον υπόλοιπο κόσμο, διαφοροποιούνται οι μορφές καλλιτεχνικής έκφρασης και δραστηριότητας. Εξετάζονται στόχοι διάφορων καλλιτεχνικών εργαστηρίων και στη συνέχεια εντοπίζονται οι ιδιαιτερότητες που παρουσιάζονται.

Επιπλέον στο μάθημα γίνονται παρουσιάσεις από ειδικούς που δρουν

σε χώρους καλλιτεχνικών εργαστηρίων (π.χ. γλύπτης/τυφλός: απτικές εμπειρίες με τυφλά παιδιά – ηθοποιός/κωφός: Θέατρο κωφών της Ελλάδος και θεατρικά παιχνίδια με κωφά παιδιά)

Σημαντικό στοιχείο του μαθήματος είναι η αντιμετώπιση προκαταλήψεων και η δημιουργία νέων αντιλήψεων των φοιτητών μέσα από θετικά παραδείγματα αξιολόγων καλλιτεχνικών εργαστηρίων με ειδικά άτομα.

6.4. 03 Κοινωνιολογία του ελεύθερου χρόνου (στ' εξ.): Κορωνάιου

Αντικείμενο αυτού του σχετικά νέου κλάδου των κοινωνικών επιστημών είναι η μελέτη των ποικίλων δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται στη διάρκεια του εξωεργασιακού και εξωσχολικού χρόνου, καθώς και των κοινωνικών ή ατομικών αξιών που προκύπτουν από αυτή τη δράση. Δίνεται ιδιαίτερη σημασία στη συμβολή των καθημερινών εξωσχολικών δραστηριοτήτων στην προώθηση της δια βίου εκπαίδευσης και της αυτομόρφωσης με στόχο την πολιτισμική ανάπτυξη.

Ενότητα 7: Γενικής Παιδείας

Κύκλος 7.1: Λογοτεχνία

Τα μαθήματα της λογοτεχνίας στοχεύουν στην εξοικείωση με το χαρακτήρα και το περιεχόμενο της λογοτεχνικής γραφής καθώς και στη γνωριμία των βασικότερων περιόδων της νεοελληνικής λογοτεχνίας (Δημοτικό τραγούδι, Σολωμός, “γενιά του 1880”, “γενιά του 1930”, πρώτη μεταπολεμική γενιά), όπως έχουν διαγραφεί από τους σημαντικότερους ιστορικούς της. Η ενότητα αυτή παρακολουθεί μια συνθετική πορεία που ολοκληρώνεται με την ακμή της νεοελληνικής λογοτεχνίας και εξασφαλίζει τη γνωριμία με συγγραφείς και χαρακτηριστικά παραδείγματα πεζών και ποιητικών κειμένων που συντελούν στην ανανέωσή της.

7.1. 01 Νέα Ελληνική Φιλολογία Ι: Η γενιά του '80. (β' εξ.): Παπακόστας

Εισαγωγή - Φιλολογία και Λογοτεχνία - Η έννοια του όρου “λογοτεχνία” - Περίοδοι της Νέας ελληνικής λογοτεχνίας - Λογοτεχνικά ρεύματα

- Τάσεις και τεχνοτροπίες - Η λογοτεχνία και οι κοινωνικές της παράμετροι - Η λεγόμενη γενιά του '80 - Κυριότεροι εκπρόσωποι - Ερμηνεία αντιπροσωπευτικών κειμένων - Εκπαιδευτικός δημοτικισμός.

Κύκλος 7.2: Παιδική λογοτεχνία

Τα μαθήματα της παιδικής λογοτεχνίας στοχεύουν τόσο στην κατανόηση του όρου “παιδική”, όσο και στην ανάδειξη του όρου “λογοτεχνία”. Ειδικότερους θεματικούς τομείς της ενότητας αποτελούν η ιστορία και η θεωρία της παιδικής λογοτεχνίας, η ιστορία του παιδικού περιοδικού τύπου, οι σχέσεις της ευρωπαϊκής με την ελληνική παιδική λογοτεχνία καθώς και η μελέτη των ειδών της. Η θεωρητική και κριτική προσέγγιση του αντικειμένου καλύπτει την ιστορική, διαχρονική αλλά και τη συγχρονική εξέταση, καθώς παρακολουθεί μέσα στο χρόνο (19ος-20ος αι.) τη διαμόρφωση, την εξέλιξη και τις σταδιακές διαφοροποιήσεις που σχετίζονται με τους συγγραφείς, τα έργα τους και τις τεχνικές της αφήγησης.

7.2. 01 Η Παιδική Λογοτεχνία στον 20ό αιώνα (στ' εξ.): Πάτσιου

Απελευθερωμένη από τις ηθικές και τις ιδεολογικές σκοπιμότητες του

διδασκισμού που κυριαρχούσε στην Παιδική Λογοτεχνία του 19ου αιώνα, η Π.Α. του 20ου εμπλουτίζει τη θεματολογία της και ανανεώνει τις αφηγηματικές τεχνικές της.

Εγκαταλείποντας το προστατευτικό ύφος και το ηθοπλαστικό περιεχόμενο οι σύγχρονοι δημιουργοί της Π.Α. (Ζέη, Σαρή, Κοντολέον, Τριβιζάς κ. α.) εγκαινιάζουν μια νέα σχέση ανάμεσα στα μέλη της τριαδικής σχέσης συγγραφέας - κείμενο - αναγνώστης. Η σημασία πολλών έργων που εκδόθηκαν την περίοδο αυτή εντοπίζεται στην εύστοχη διαπλοκή του υποκειμενικού - βιωματικού στοιχείου με το αντικειμενικό καθώς η εξωτερική πραγματικότητα με τις συγκεκριμένες αναφορές σε κρίσιμες ιστορικές περιόδους πλαισιώνει την αφήγηση που εστιάζει το ενδιαφέρον της στην παρατήρηση και τη μνήμη, στην ευρηματικότητα, στην ανάδειξη ιδιαίτερων χαρακτήρων καθώς και στη συγκρότηση, τη συνοχή και την αναπαραστατική δύναμη του λόγου.

7.2. 02 Το παιδί στην πεζογραφία (α' εξ.): Πάτσιου

Η είσοδος του παιδιού στη λογοτεχνία είναι ένα καινούριο γεγονός για τον 19ο αιώνα, όχι μόνο σε σχέση με την ελληνική δημιουργική παραγωγή, αλλά και με την ευρωπαϊκή: θέμα ποιητικό, αλλά και κεντρικό αφηγηματικό πρόσωπο της πεζογραφίας, το παιδί διατηρεί στη διάρκεια του αιώνα τον πρωταγωνιστικό του ρόλο. Στα νέα αιτήματα της “γενιάς” του 1880, της γενιάς που αφήνει πίσω της τη ρομαντική θρηολογία για να στραφεί στην οικειότητα και τη βεβαιότητα της αστικής, οικογενειακής ζωής, το παιδί προβάλλει ως προνομιούχο πρόσωπο μιας θεματικής πρωτοτυ-

πίας που συνδέεται με την καθημερινή ζωή του στο σπίτι, το σχολείο, το δρόμο και τη γειτονιά. Οι περισσότεροι πεζογράφοι της περιόδου αυτής (Ροϊδης, Παπαδιαμάντης, Κονδυλάκης, Καρκαβίτσας, Παρορίτης κ.α.) σκιαγραφούν συνολικά το πρόσωπο του παιδιού ως αφηγηματικού ήρωα αλλά και ως δρώντος υποκειμένου στο πλαίσιο του ευρύτερου κοινωνικού περιγύρου.

7.2. 03 Το μυθιστόρημα της εφηβείας (δ' εξ.): Πάτσιου

Η συγγραφή μυθιστορημάτων για την εφηβική ηλικία (μυθιστορήματα με αγόρια και σπανιότερα με κορίτσια - ήρωες) σύμφωνα με κλασικούς ή και νεωτεριστικούς τρόπους παρουσιάζει ιδιαίτερο αφηγηματικό ενδιαφέρον καθώς αναδεικνύει μια ποικιλία συνθετικών και μορφοπλαστικών ικανοτήτων που αφορούν τον χειρισμό του χρόνου, την απομείωση του αυτοβιογραφικού υλικού και την κλιμακούμενη ένταση της δράσης. Η τυπολογία του είδους όπως διαμορφώθηκε από τους κυριότερους εκφραστές του (Πολίτης, Τερζάκης, Θεοτοκάς, Λυμπεράκη, Κρανάκη κ.α.) αναφέρεται στο πλαίσιο και τον τόπο της εξέλιξης της δράσης, τα χαρακτηριστικά του έφηβου - ήρωα και κυρίως τα σταθερά θεματικά μοτίβα: θλίψη του απραγματοποίητου, μήση στην ερωτική περιπέτεια, πάθος για το απόλυτο. Τα περισσότερα από τα έργα αυτά περιγράφουν ένα κύκλο ζωής που ξεκινά από τα παιδικά χρόνια και καταλήγει στην ωριμότητα της ενηλικίωσης.

Κύκλος 7.4: Γλώσσα

Η γλώσσα βασίζεται στην ικανότητα για συμβολισμό και αφαίρεση. Κατέχει μια ιδιαίτερη θέση ανάμεσα στις ανθρώπινες δραστηριότητες γιατί, από τη μια μεριά, είναι μια γνώση που δεν προϋποθέτει συνειδητή και προσανατολισμένη διδασκαλία και, από την άλλη μεριά, παρόλο που είναι γενετικά προσδιορισμένη, αναπτύσσεται μόνο στο πλαίσιο μιας γλωσσικής κοινότητας. Έτσι η μελέτη της γλώσσας εμφανίζεται ως ένα σημείο σύγκλισης πολλών επιστημών, όπως η γλωσσολογία, η ψυχολογία, η βιολογία, οι γνωστικές επιστήμες, η κοινωνιολογία, η ανθρωπολογία. Μέσα από το πρίσμα της γλωσσολογίας, η μελέτη της γλώσσας εμφανίζεται ως μια προσπάθεια αποτύπωσης των γλωσσικών μηχανισμών διαμέσου της μελέτης των επιμέρους γλωσσών.

7.4. 01 Επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης I: φωνητική / φωνολογία, μορφολογία και σύνταξη (δ' εξ.): Τζεβελέκου

Στόχος του μαθήματος είναι η παρουσίαση ορισμένων βασικών εννοιών της θεωρητικής γλωσσολογίας. Οι τυπικές ιδιότητες της γλώσσας εξετάζονται κάτω από το πρίσμα της δομής, της συγχρονίας / διαχρονίας, της αυθαιρεσίας του γλωσσικού σημείου, της γλωσσικής ικανότητας και γλωσσικής συμπεριφοράς, των παραδειγμάτων και συνταγματικών σχέσεων, της διπλής άρθρωσης και της παραγωγικότητας. Οι έννοιες της καθολικότητας και της γλωσσικής ποικιλίας συνδέονται με την έννοια της παραμέτρου. Τρία επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης εξετάζονται: φωνητική / φωνολογία, μορφολογία και σύνταξη. Περιγράφονται οι μέθοδοι που εφαρμόζονται σε κάθε επίπεδο. Η περιγραφή βασίζεται κυρίως στα δεδομένα της ελληνικής γλώσσας.

7.4. 02 Επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης II: Σημασιολογία και Πραγματολογία (δ' εξ.): Τζεβελέκου

Η σημασία των λέξεων αναλύεται με βάση τις έννοιες του σημασιολογι-

κού πεδίου, των σημασιολογικών συστατικών και των περιορισμών επιλογής, που προσδιορίζονται στο προτασιακό επίπεδο. Η σημασία των λέξεων εξετάζεται επίσης σε σχέση με τις έννοιες της δήλωσης και της αναφοράς.

- Παρουσιάζονται οι γραμματικές κατηγορίες του χρόνου, της ρηματικής όψης, της τροπικότητας, της διάθεσης, των προσώπων, του αριθμού, του γένους και της πτώσης, με ιδιαίτερη έμφαση στον τρόπο που οργανώνονται αυτές οι κατηγορίες στα ελληνικά.

- Οι γραμματικές σχέσεις εξετάζονται με βάση τις έννοιες του σθέ-νους, της πτώσης και της κατανομής των θεματικών ρόλων.

- Εισάγονται οι έννοιες της σημασιολογίας των συνθηκών αλήθειας και εξετάζονται σε σχέση με εναλλακτικές προσεγγίσεις που δίνουν έμφαση στο μη-περιγραφικό περιεχόμενο της γλώσσας (γλωσσικές πράξεις, μη-αποφαντική τροπικότητα κλπ.)

- Τα φαινόμενα της δείξης και της αναφοράς συνδέονται αντίστοιχα με τις παραμέτρους της εκφοράς του λόγου (χρόνος, χώρος και ομιλητής) ή με τα στοιχεία που εμφανίζονται στα γλωσσικά συμφραζόμενα.

Κύκλος 7.5: Φιλοσοφία

Τα μαθήματα της φιλοσοφίας περιλαμβάνουν εισαγωγή στην ιστορία, τον τρόπο σκέψης τις αναζητήσεις, τις έννοιες και τις σχολές της φιλοσοφίας, παρουσίαση της φιλοσοφίας της παιδείας, της γνώσης και της επιστήμης και γνωριμία με τη σκέψη των φιλοσόφων που θεμελίωσαν τις επιστήμες της αγωγής. Στα μαθήματα του κύκλου αυτού επιδιώκεται επίσης η άσκηση των φοιτητών στο χειρισμό και τον έλεγχο εννοιών, την παραγωγή και την κριτική εξέταση μιας επιχειρηματολογίας, καθώς και την εμπάθυνση της ανάγνωσης θεωρητικών κειμένων.

7.5. 01 Εισαγωγή στη φιλοσοφία (στ' εξ.): Πούλος

Στην “εισαγωγή στη φιλοσοφία” δεν προσπαθούμε τόσο να ορίσουμε τι είναι η φιλοσοφία, όσο να διακρίνουμε τι κάνει κάποιος που αποκαλείται στοχαστής ή φιλόσοφος. Πρόκειται δηλαδή για μια πρώτη επίσκεψη στο φιλοσοφικό πεδίο, την ιστορία του, τα κείμενά του και τα ιδιαίτερα προβλήματα που το χαρακτηρίζουν, σε αντιδιαστολή με τα ζητήματα που απασχολούν την επι-

στήμη και την τέχνη. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην επεξήγηση της λειτουργίας των εννοιών της λογικής, της απορίας, του προβλήματος, της μεθόδου, του επιχειρήματος, του συστήματος, της μεταφοράς, πράγμα που θα μας επιτρέψει να κατανοήσουμε και την ποικιλομορφία με την οποία παρουσιάζεται ο φιλοσοφικός λόγος: διάλογοι, πραγματείες, λόγοι, αφορισμοί, λίβελλοι κτλ. Η μελέτη των φιλοσοφικών κειμένων συνιστά τον ελάχιστο κοινό παρανομαστή σε μια παιδαγωγική της έννοιας.

Ενότητα 8: Ξένων γλωσσών

Στο Τμήμα θα προσφέρονται (ανάλογα με το δυναμικό του σε διδάσκοντες) μαθήματα ξένων γλωσσών για τους φοιτητές που δεν κατέχουν ήδη επαρκώς μια ξένη γλώσσα ή για εκείνους που θέλουν να τελειοποιήσουν αυτή που ξέρουν ή να μάθουν μία ακόμη. Η κατοχή σε υψηλό επίπεδο τουλάχιστον μίας ξένης γλώσσας κρίνεται τελείως απαραίτητη για το σημερινό απόφοιτο ενός πανεπιστημιακού τμήματος. Οι φοιτητές που καλύπτουν ήδη αυτή την απαίτηση θα πρέπει για να κατοχυρώσουν τις αντίστοιχες διδακτικές μονάδες να προσκομίσουν το αντίστοιχο αναγνωρισμένο δίπλωμα (Lower στα αγγλικά, Certificat στα γαλλικά, Grundstufe στα γερμανικά και ανάλογο τίτλο σε άλλη γλώσσα).

8 1. 01 Αγγλικά για αρχάριους (όλα τα εξ.): Τζάννε

8 1. 02 Αγγλικά για προχωρημένους (όλα τα εξ.): Τζάννε

Τα μαθήματα αυτά αποσκοπούν στην ευαισθητοποίηση των φοιτητών στη χρήση της αγγλικής γλώσσας σε διαφορετικά κοινωνικά περιβάλλοντα. Για τη διδασκαλία των μαθημάτων θα χρησιμοποιηθεί διαδακτικό εγχειρίδιο του Cam-

bridge University Press καθώς και αυθεντικά δείγματα γραπτού και προφορικού λόγου. Πιο συγκεκριμένα θα χρησιμοποιηθούν άρθρα από εφημερίδες και περιοδικά, λογοτεχνικά έργα, επιστημονικά περιοδικά και βιβλία συναφή προς το αντικείμενο σπουδών των φοιτητών του τμήματος καθώς και τηλεοπτικά προγράμματα στα οποία περιλαμβάνονται δελτία ειδήσεων και talk shows.

Ενότητα 9: Πρακτικών εφαρμογών

Η Διδασκαλία αποτελεί μια διαδικασία συνεχούς εξέλιξης. Η εφαρμοσμένη Παιδαγωγική –Πρακτικές εφαρμογές– συμβάλλει στη διαδικασία αυτής της εξέλιξης με τη διαρκή εξερεύνηση και ανακάλυψη νέων μορφών διδακτικής παρέμβασης. Σκοπός των πρακτικών ασκήσεων είναι η ανάπτυξη της ικανότητας εφαρμογής της παιδαγωγικής πράξης, η καλλιέργεια αυτοπεποίθησης της κριτικής ανάλυσης, καθώς και η δημιουργία δυνατοτήτων εξεύρεσης και πειραματισμού νέων στρατηγικών ανάπτυξης της μαθησιακής διαδικασίας στην τάξη, με βάση τις ποικίλες θεωρητικές προσεγγίσεις. Το περιεχόμενο των πρακτικών ασκήσεων στηρίζεται σε προγράμματα που απορρέουν από τη θεωρία του Piaget, στη μέθοδο Montessori, στις προσεγγίσεις της Παιδαγωγικής Σχολής Bank Street, στο Βιωματικό-Επικοινωνιακό μοντέλο, καθώς και σε εκλεκτικά προγράμματα της Ευρώπης και των ΗΠΑ.

9.0. 01 Παιδαγωγική της Διδασκαλίας I - Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική. (ε' εξ.): Κουτσουβάνου

Το μάθημα στηρίζεται στο θεωρητικό προβληματισμό που έχει διατυπωθεί για τους ειδικούς κύκλους προγραμμάτων της προσχολικής εκπαίδευσης, με βάση τις σύγχρονες τάσεις για την ανάπτυξη των προγραμμάτων αυτών. Εξετάζεται η διδασκαλία ως κυρίαρχη μορφή παιδαγωγικής επικοινωνίας, καθώς και οι διαδικασίες διδασκαλίας και μάθησης.

Τονίζεται η θεωρητική γνώση για την ανάπτυξη εννοιών και δεξιοτήτων, οι μέθοδοι και οι στρατηγικές (ειδικές τεχνικές διδασκαλίας και προβληματισμού), τα κριτήρια για την ανάπτυξη και επιλογή του παιδαγωγικού υλικού και τέλος, ερευνώνται και αναπτύσσονται, αναλύονται και συγκρίνονται διάφορα μοντέλα και σχέδια για την προσχολι-

κή εκπαίδευση. Τονίζεται η σημασία της κατευθυνόμενης συμμετοχής και της συστηματικής παρατήρησης των φοιτητών σε νηπιαγωγεία.

9.0. 02 Παιδαγωγική της διδασκαλίας II (στ' εξ.): Χρυσοφίδης

Βιωματική-Επικοινωνιακή διδασκαλία, θεωρητικές βάσεις. Ο ρόλος του κριτικού ορθολογισμού και της κριτικής θεωρίας στη διαμόρφωση των σημερινών βιωματικών-επικοινωνιακών διδακτικών μοντέλων (projects). Η "ιδεολογική" και η "επιστημονική" διάσταση της βιωματικής-επικοινωνιακής διδασκαλίας.

Η σημασία της αντιμετώπισης της διδασκαλίας μέσα από το πρίσμα της ενεργού συμμετοχής όλων των παραγόντων της εκπαίδευσης. Οι έννοιες αυτονομία και ομαδικότητα στη ζωή των σχολείων.

Συνέπειες από την εισαγωγή της

βιωματικής-επικοινωνιακής διδασκαλίας στο σχολείο όσον αφορά τη διδακτέα ύλη, το ρόλο του μαθητή, το ρόλο του εκπαιδευτικού, το ρόλο της κοινωνίας.

9.0. 03 Παιδαγωγική της Διδασκαλίας III (ζ' εξ.): Χρυσοφίδης

Αναλυτικά Προγράμματα προσχολικής αγωγής, θεωρητικές βάσεις-τεχνικές σχεδιασμού και υλοποίησης. Βασικά μοντέλα: παραδοσιακό, ψυχολογικό, κοινωνικής κατεύθυνσης, μοντέλο των επιμέρους επιστημονικών κλάδων.

Το ελληνικό αναλυτικό πρόγραμμα. Θεωρητική προσέγγιση. Συσχέτιση με αντίστοιχα ψυχολογικά μοντέλα και ειδικότερα μοντέλα που στηρίζονται στη θεωρία του Piaget. Ασκήσεις εφαρμογής του Αναλυτικού Προγράμματος του ελληνικού νηπιαγωγείου (πορεία: από το διδακτικό στόχο στη δραστηριότητα και από τη δραστηριότητα στο διδακτικό στόχο) και διερεύνηση των δυνατοτήτων λειτουργίας του στα πλαίσια της βιωματικής επικοινωνιακής διδασκαλίας.

9.0. 04 Παιδαγωγική της Διδασκαλίας IV - Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική.(η' εξ.): Κουτσουβάνου

Περιλαμβάνει προγράμματα που στηρίζονται στη θεωρία του Piaget, στη μέθοδο Montessori, στην προσέγγιση του Bank Street (εξελικτική - κοινωνική προσέγγιση) και σε εκλεκτικά προγράμματα Ηνωμένων Πολιτειών και Αγγλίας.

Εφαρμοσμένη παιδαγωγική. Η διαδικασία της διδασκαλίας δια μέσου τεχνικών και πραγματικών καταστάσεων. Πρακτικές εφαρμογές. Δίδεται έμφαση στο ρόλο και τη συμπεριφορά του εκπαιδευτικού καθώς και στη λήψη πρωτοβουλιών κατά την πορεία της διδασκαλίας.

Αξιολογούνται τα κριτήρια για την επιλογή προγραμμάτων και υλικών, ο σχεδιασμός των στρατηγικών διδασκαλίας, η επιλογή των εννοιών και τέλος η εφαρμογή όλων αυτών σε επιλεγμένα νηπιαγωγεία, όπου πραγματοποιούνται οι πρακτικές ασκήσεις. Οι φοιτητές συνδυάζουν και συνυφαίνουν επί μονίμου βάσεως θεωρία και πράξη, ενώ το εκπαιδευτικό πρόγραμμα και τα χαρακτηριστικά του αναλύονται και συνδέονται με την ανάπτυξη και τις προσωπικές εμπειρίες του παιδιού της προσχολικής ηλικίας.

9.0. 05 Διδακτική πράξη: Μέθοδος παρατήρησης. Πρακτικές εφαρμογές (η' εξ.): Ανδρούσου

Μετά τη παρουσίαση των θεωρητικών προσεγγίσεων που έγινε στο μάθημα "Διδακτική πράξη: Μέθοδος παρατήρησης. Ψυχοπαιδαγωγικές θεωρητικές προσεγγίσεις", στην διάρκεια του εξαμήνου αυτού το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στην ανάλυση παραδειγμάτων πρακτικών εφαρμογών της μεθόδου στην Ελλάδα και αλλού. Παράλληλα οι φοιτητές/τριες θα αναλάβουν να σχεδιάσουν σε ομάδες και να οργανώσουν συγκεκριμένες εφαρμογές σε σχολικό χώρο.

Ενότητα 0: Μαθήματα εκτός συγκεκριμένης ενότητας

0.0. 05 Θεωρίες Ανάγνωσης της Αφήγησης (δ' εξ): Βιδάλη

Το μάθημα πραγματεύεται μερικούς από τους τρόπους ανάλυσης κειμένων που αναπτύχθηκαν στα πλαίσια της επανανακάλυψης, τις δεκαετίες του 1960 και 1970, της γλωσσολογικής θεωρίας του Ferdinand de Saussure. Αναφέρεται σύντομα στον Φορμαλισμό (Propp, Volosinov) και τον Δομισμό (Barthes, Greimas, Souriau) και επικεντρώνεται στις εφαρμογές της ψυχαναλυτικής θεωρίας στην ανάγνωση κειμένων. (Lacan - Freud) Κάνει κριτική στην κύρια προϋπόθεση της ανάλυσης αυτής, ότι δηλαδή υπάρχει μια υπολανθάνουσα κοινή δομή στα κείμενα που μπορεί να ανακαλύψει η κριτική (Deleuze, Guattari). Και εξετάζει διάφορες προσπάθειες ανάγνωσης κειμένων συμπεριλαμβανομένης και της αποδόμησης (deconstruction) που παίρνουν υπόψη "το παιχνίδι της συγκεκριμένης κοινωνικό ιστορικής στιγμής με τις ασυνείδητες ψυχικές διαντιδράσεις" του αναγνώστη.

0.0. 06 .Εισαγωγή στην κοινωνική ανθρωπολογία (δ' εξ): Πλεξουσάκη

Το μάθημα αυτό στοχεύει να παρουσιάσει την Κοινωνική Ανθρωπολογία με αφετηρία την προβληματική

γύρω από την οριοθέτηση και συγκρότηση του αντικειμένου της. Θα συζητηθεί πώς διαμορφώθηκε ιστορικά η μελέτη των κοινωνιών των "άλλων" και πώς συνδέθηκε με την εθνογραφία, δηλαδή τη μέθοδο της επιτόπιας έρευνας και της συμμετοχικής παρατήρησης. Μέσα από παραδείγματα ελληνικής εθνογραφίας θα συζητηθούν από τη μια θέματα της ανθρωπολογίας της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας και από την άλλη μεθοδολογικά ζητήματα: πώς πραγματοποιείται η ανθρωπολογία στις "δικές μας" κοινωνίες και η σχέση του ερευνητή με το αντικείμενό του.

0.0. 07 Ο Ρουσσώ για την εκπαίδευση (η' εξ.): Γρηγοροπούλου

Οι απόψεις του Ρουσσώ για την εκπαίδευση, όπως εκφράζονται στον *Αιμίλιο*, προέκυψαν από τη διαδρομή του μέσα από τα προβλήματα που αφορούν την ανθρώπινη φύση, το πρόβλημα του κράτους, τη σχέση φύσης και πολιτικής, και την τοποθέτηση του ατόμου ως κοινού σημείου όλων των επιπέδων. Η διδασκαλία θα κατευθυνθεί στα εξής αντικείμενα, βασισμένη κατά κύριο λόγο στο κείμενο του *Αιμίλιου*: Παρουσίαση του έργου του Ρουσσώ, ένταξή του στο φιλοσοφικό περιβάλλον της εποχής του. Γενικές αρ-

χές και τυπολογία της ρουσσικής εκπαίδευσης. Σύνδεση με τη φιλοσοφία της παιδείας. Η θεωρία του Ρουσσώ για τη φυσική κατάσταση όπως εκτίθεται στον Αιμίλιο, με αναφορές στην *Πραγματεία για την*

ανισότητα. Εκπαίδευση και Φύση. Η αυτονομία της παιδικής ηλικίας. Η “αρνητική” εκπαίδευση. Θεωρία των παθών και ελευθερία. Η εκπαίδευση των αισθήσεων. Γένεση έλλογης σκέψης: Επιστήμες και εργασία.

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών

Συγκριτική Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα

Το Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Αθηνών οργανώνει και λειτουργεί, σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο του Λονδίνου (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο: Τμήματα Συγκριτικής Εκπαίδευσης και Σπουδών Εκπαιδευτικής Πολιτικής) από το ακαδημαϊκό έτος 1994-95 Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στο γνωστικό αντικείμενο *Συγκριτική Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα*.

Σκοπός του Προγράμματος είναι η εξειδίκευση μεταπτυχιακών φοιτητών σε θέματα ευαισθητοποίησης και διδασκαλίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Στην εποχή μας που χαρακτηρίζεται από τη διαμόρφωση πολυ-εθνικών συνόλων αφενός και πολυπολιτισμικών κοινωνιών αφετέρου, η ανάπτυξη της θεωρίας και της πρακτικής στα ανθρώπινα δικαιώματα αποτελεί ένα ισχυρό μέσο και μέτρο συνοχής και δικαιοσύνης. Το σχολείο οφείλει να εντάξει στα προγράμματά του, από τις πρώτες βαθμίδες, σχετικά θέματα. Οι πτυχιούχοι του Μ.Π.Σ. θα μπορούν να είναι ερευνητές, σύμβουλοι, στελέχη στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, σε ιδρύματα και υπηρεσίες που ασχολούνται: α) με την εκπόνηση, ανάπτυξη και εφαρμογή εκπαιδευτικών προγραμμάτων και παιδαγωγικού υλικού σχετικού με τα ανθρώπινα δικαιώματα, β) με την ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων και υπηρεσιών για μετανάστες, παλινοστούντες, μειονοτικές ομάδες, γ) με την ανάπτυξη προγραμμάτων και υπηρεσιών για την προώθηση της ισότητας μεταξύ των δύο φύλων.

Η ελάχιστη χρονική διάρκεια για την απονομή των τίτλων ορίζεται για το Μεταπτυχιακό Δίπλωμα ειδίκευσης σε τέσσερα (4) ακαδημαϊκά εξάμηνα και για το διδακτορικό δίπλωμα σε τέσσερα (4) εξάμηνα μετά τη λήψη του Διπλώματος Ειδίκευσης.

Το πρόγραμμα μαθημάτων περιλαμβάνει μαθήματα, φροντιστήρια, σεμινάρια και πρακτικές ασκήσεις. Η παρακολούθηση είναι υποχρεωτική. Το πρώτο έτος οι μεταπτυχιακοί φοιτητές θα παρακολουθούν μαθήματα στην Ελλάδα. Το δεύτερο έτος θα παρακολουθούν κατά τις δύο πρώτες τριμηνιαίες περιόδους μαθήματα στο Λονδίνο (ένα υποχρεωτικό και δύο που θα επιλέξουν μεταξύ τεσσάρων προσφερομένων), θα επανέρχονται στη συνέχεια στην Ελλάδα, όπου θα προετοιμάζουν και θα καταθέτουν τη γραπτή τους διπλωματική εργασία.

Διδασκόμενα μαθήματα:**1ο Εξάμηνο (Παν/μιο Αθηνών)**

- Συγκριτική προσέγγιση της Εκπαίδευσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα
- Ψυχολογική προσέγγιση των ατομικών διαφορών στο σχολείο

2ο Εξάμηνο (Παν/μιο Αθηνών)

- Διεθνείς Οργανισμοί και Ανθρώπινα Δικαιώματα
- Εκπαίδευση και Φύλο

3ο Εξάμηνο και μέρος του 4ου εξαμήνου (Παν/μιο Λονδίνου, φθινοπωρινή και εαρινή περίοδος)

- Εκπαίδευση στη Δυτική Ευρώπη
- Δικαιώματα, Φύλο και Εκπαίδευση
ή
- Κοινωνιολογία του Ρατσισμού και Εκπαίδευση
- Μεθοδολογία Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Έρευνας.
ή
- Ποιοτική ανάλυση στην Κοινωνική και Εκπαιδευτική Έρευνα.

4ο Εξάμηνο (Παν/μιο Αθηνών)

- Γραπτή εργασία (στην ελληνική γλώσσα) με συστηματική ατομική παρακολούθηση ενός από τους διδάσκοντες.